

Leirivalkaat

Sino Leino

Austannusosakehtiö Kirja

LEIRIVALKEAT

EINO LEINO

LEIRIVALKEAT

RUNOJA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA
HELSINKI.

TAMPEREELLA 1917,
ISAK JULININ KIRJAPAINO.

SISÄLLYS:

	Siv.
Airut	9

I

HEIMOKANNEL.

Heleä heimo	15
Tervehdys	18
Suomen sävel	20
Kesäkantaatti	
1. Näky mereltä	23
2. Suomen taru	25
3. Nuori kansa	28
4. Vanhojen varoitus	31
5. Suvivirsi	33
Suomen päivä	35
Suomen linna	37
Vapauden virsi	46
Juhlavirsi	52

	Siv.
Pekka Svinhufvud	55
Vapaa Suomi	58
Vapaa Viro	61
Suomen Partioväen marssi.....	64
Eräs Pantheon	
Akseli Gallén-Kallela.....	66
Pekka Halonen	68
Jean Sibelius	70
Ville Vallgrén	77
Kasimir Leino	81
Robert Kajanus	83

II

ILOISTA TIEDETTÄ.

Trubađuuri	91
Kulkuset	98
Syyskylväjä	101
Kuvia Rautalammelta	
1. Iltatunnelma	103
2. Yliskamarissa	105
3. Venematka.....	107
Uudenvuoden mietteitä 1916	109
Conceptio artis	112
Istuin ja itkin —	116
Ukkospilvi	118
Nimettömälle	120
Rococo	123
Eräs Kajaani-muisto	127
Syyskuvia	131

	Siv.
Niin kaukaa —	134
Talvipäivän painuessa	136
Tähti	139
Ritarit	144
Meren rannalla	148
Kalypson saari	152
Totta ja pilaa	
1. Sopusointu.....	156
2. Rovastin tupakkalakko	159
3. Juhannus Helsingissä.....	163
4. Helkalaulu	166
5. Kevätmyrsky.....	168

III

KÄÄNNOKSIA JA MUKAELMIA.

Auringolle.....	173
Shakespeare.....	177
Lenore	182
Ristilukin laulu	197
Ilta rannalla.....	200
Jotain tahdon tietää	203
Pikku neidit.....	205
Nunna 1—5.....	209
Pienoiskuvia	
1. Rannalla	218
2. Lelulinnasi särkyi	220
3. Kuningas Börje	222
4. Elo julmako on?.....	224
5. Monelle	226
6. Hautalaulu	227

	Siv.
Eliel Aspelin-Haapkylä	229
Suomen kansalle	231
Arpakapula Amerikkaan	233
Marseljeesi	236

AIRUT.

Yli vyöryvän veen, yli myrskyisän maan
uros rientävi raisulla ratsullaan.

— »Mihin kiire sun, mies?» — »Minä viestiä
vien.»

— »Kuka itse sa oot?» — »Joku joukosta
lien.»

— »Mihin? Mistä?» — »Ma tiedän vain mat-
kani pään,
kun joutanut muuta ma en kysymään,
ma tehtävän sain, polun äärettömän,
näet kirkkautta kohti mun kiirehtävän.»

— »Ja matkasi milloin jo alkanut on?»
— »Ajan aamussa uskoin jo aurinkohon!»
— »Siis päivänkö linnoihin päättövi ties?»
— »Niin totta kuin oon pyhän auringon mies!

En tahdo, en voi epäonnistua!
Ma tiedän, mun viestini turvaa mua,
se on hyvä, se on hyvä! Siks riemuitkaat
mun kanssani maailman kansat ja maat!»

Hän rientää, hän kiittää, hänt' enää ei näy.
Mut kansassa synkeä kertomus käy,
hän määräänsä pääsi, hän paikkansa löys,
Ja palkkansa hänen oli pyövelin köys!

Mut hetkellä, jolloin hän hirtettiin
jo vapauden virsiä veisattiin.
Kuka oli hän? Haihtuja helmahan yön!
Hän vain oli ajatus alkavan työn.

Mitä miehestä muuta ois virkkaminen?
Hänen kertoivat kotiinsa saapunehen
yli myrskysisän maan, yli vööröväen veen
pyhän Jumalan leimuavaan sydämeen.

Syksyllä 1915.

I

HEIMOKANNEL

HELEÄ HEIMO.

Suomen Kansallismuseon avajaisten johdosta
80/1 1917.

Astuvat heleän heimon urhot
entis-yöstä esiin,
tulevat taatot tapparoinen,
maammot värttinöineen,

Eivät vainajat vastaa mitään.

On kuin kimmeltäisi
hymy siellä, kyynel täällä,
peittyy Tuonen lehtoon,
himmetessä ehtoon;
mutta on kuin valojuova
jälkehensä jäisi.

TERVEHDYS SHAKESPEAREN KOTIMAAHAN.

Erääseen englantilaiseen muistojulkaisuun
23. IV. 1916.

Astuivat jumalat kerran
tykö ihmistyttärien,
siittivät sukua suurta:
henki Hellahan yleni.

Tunnen toisetkin urohot,
kuvat kullan-kangastuvat
kautta maailman sydämen:
Shakespearen sekeiset hahmot.

Kolmannet kohoamassa
vasta on korvesta Kalevan,
täten teitä tervehtävät:
elä Englanti iloinen!

Astuvat saloilta Pohjan
Lappi kaikki lauluinensa,
Viron kansa virsinensä,
Karjala sävelinensä,
kaikuvat keralla Suomen
muistoa merisen miehen,
sadun sankarin väkevän,
velhon kaikki-katsehisen,
min mieli tulena tuiski,
henki laajana lepäsi
kuin päivä merien päällä,
yö yllä inehmonlasten.

Vaikk' ei kaiku kauas kuulu,
kannel heimon kahlehditun,
soi kera vapaiden kerran!

SUOMEN SÄVEL.

Abraham Ojanperän muistolle omistettu.

Päivän poiat, laulun lapset,
heimo henkien ijäisten
tuskin muisti muinaistansa.

Kansa kantelon pyhäisen
ihaili, imehti noita
rikkahien rihkamia,

kauppasaksojen kaluja,
verkoja Venäjän, Ruotsin,
jumalia Juutinrauman.

Kuitenkin joka sydämen
kautta kulki tieto tumma,
soi sävel alinomainen:

»Emme liene eilisiä,
liemme suurtakin sukua,
kansoa valon väkevän,
tuutimata vuostuhanten,
oli meillä onni kerran,
aika auringon sävelten,
sukukilpi kirkkahampi,
sukukannel kaikuvampi.»

Astuivat alas urohot,
nuo suuret Kalevan sulhot,
neuvotonta neuvomahan,
orpoa opettamahan.

Ja se nousi Suomen päivä,
nousi kullaisna keränä,
ja se kaikui Väinön kannel
kuin koski keväisnä yönä,
keväthonkien humina;
ja se huomasi heimo Suomen,
muisti itsensä ijaisten,
entisen elonsa tiedon,
armahan ja aurinkoisen:
lujin on lempi luottehista,
laulu lahjoista elämän,
elo Luojan antimista.

Kirkastui jo kansan kilpi.

KESÄKANTAATTI

1

NÄKY MERELTÄ.

Haaksi merta kyntelevi.

Helmasta meren sinisen
kaukotornit kangastuvat
paisteessa suvisen päivän;
virkahti tulija vieras:
»Lienevät tupia tuulen,
pilvilinnan liepehiä.»

Lausahti tulija tuttu:
»Varro, vierimme lähemmä!»

Helmasta meren sinisen
päädyt korkeat kohosi
keskeltä kesäisten puiden;
outo tuota tuumimahan:
»Ken pani palatsit tänne
maille pohjan pakkasien?»

Kotiin-saapuja sanovi:
»Laskemmepa laiturihin!»

Laski laiva laiturihin,
kaupunki etehen aukes,
liike kaunis ja iloinen;
mietti miesi muukalainen:
»Mistä on Lappi kullat saanut,
Suomi kirkkahat hopeat?»

Tiesi maan oman asukas:
»Takoi kaikki kansan tarmo.»

SUOMEN TARU.

Kertoi hän tarun totisen,
tarun kumman
kuulla miehen muukalaisen
kansasta välillä vetten,
maasta hallan,
mahdista sanan ja taian.

Kansan kohtalot kuvasi,
taistokaudet,
kurjuudet alinomaiset,
kunnes paistoi päivä hengen,
armo-luojat
antoivat ajan paremman.

Rauha siitti siunausta,
tarmo takoi,
rakkaus teki tehoa,
maa varttui, levisi leipä,
Suomen hongat
tulivat tueksi Suomen.

Hoiti korpi heimoansa,
Suomen kosket
luomislaulua kohisi,
saip' on pyörät pyörimähän,
kauppa kasvoi,
kirposi kipinät sähköön.

Tuosta työn virsi virisi,
loihtulaulu
noususta soresan Suomen,
kansan nuoren kasvannasta,
pää-kylästä
nenässä utuisen niemen.

NUORI KANSA.

Vaikka on nuorta kaikki täällä, sure
siitä emme,
lautuva niinkuin hongan latva kosk' on
nuoruutemme.

Vaikka ei paista kauan päivä Suomen
sydänvesiin,
ehdi se luoda Suomen hengen ja Suomen
onnen esiin.

Vaikka ne myrskyt mylvähtäisi huomentuulen
tullen,
totta on täällä toimi-alaa sullen ynnä
mullen.

Vaikka se seilais vastahankaan Suomen
suuri pursi,
totta se aallot korkeammat muinoisin jo
mursi.

Vaikka ei paina kansat paljon aikakautten
va'assa,
varmaan on säilyvä laulun mahti kauan
laulun maassa.

Vierivä kauan on maailmalle virsi pohjan
yöstä,
kertova kauan aamunkansan toiveista ja
työstä.

VANHOJEN VAROITUS.

Kumahti kumpu, helähti hiekka.

taatot haudoista havasi:

»Mikä on miesten? Tajua emme
mieltä heimon noin puhuvan.

Kalevan kansako nuori?
Meidän laulumme, meidän loihtumme
nekö eilisen ikäiset?
Kuulkatte humua honkien:
ne on nuoremmat!
Kuulkatte kohua koskien:
olemme vanhemmat!
Tuolta me tulimme, mailta
ennen mahtavan etelän,
alta palmun päivälatvan:
suuri, suuri
Suomen on sukuperintö!»

SUVIVIRSI.

Niinpä kaikki yhtykäämme,
työhön rinnan ryhtykäämme,
nuori, vanha kansa
vaikka haudastansa,
virkkaa vienot äänet sieltä
äidin kieltä, taaton mieltä.

Maa on meille armas suotu,
vaan ei valmihiksi luotu,
paikat täällä riittää
kylvää ynnä niittää,
heleässä Helsingissä
sekä Suomen sydämissä.

Vaan on vasta voimaa luovaa
mies, ken uudet muodot muovaa,
muodot hengen, aineen,
nostaa maansa maineen,
uskaltaa ja alkaa uutta,
valkeampaa vastaisuutta.

Heinäkuulla 1916.

SUOMEN PÄIVÄ.

Soi päältä Pohjan sankean
nyt taika talvi-yön,
maan kaiken kautta ankean
lyö liekki laulun voittoisan
kuin tähtikalpa Väinön-vyön
tai mahti hengen työn.

Jo rauta, vaski vaipuvat,
kun kultakannel soi,
yön tahdot julmat taipuvat
ja vainon haamut vaipuvat,
suur' Rakkaus, min Tieto toi,
myös Suomen päivän loi.

21/2 1917.

SUOMEN LINNA.

Prologi Kalevala-viikon yleiseen kansalaisjuhlaan
Suomen Kansallisteatterissa 25 p. helmik. 1917.

Turja, tuulien kuningas,
puki päälle vainopaidan,
suki varsansa valion,
huuti heimolle vihurin:
»Hoi, miehet, ulos urohot,

lökkän kaikki katsomahan
Suomen peltojen periä,
liepeitä Suvannon linnan!»

Pakkanen, Puhurin poika,
iski kahta kämmentänsä,
tempasi teräskurikan:
»Siispä saamme nyt tapella!»

Routa, ruhtinas nevojen,
nuoremmalle noin nimesi:
»Viel' älä liikoja iloitse,
eessä on tuhannet turmat!»

Toki suorivat sotahan
nuo sulhot sumean Pohjan,
sata kuuraista urosta,
tuhat miestä tuurallista;

kussa kulki Turja tuima,
kypärät kyventä iski,
raaka raikui Talven taika,
soi säilät revontulien.

Se oli suuri Suomen linna,
Kalevan kuningaslinna,
alla kuusen kukkalatvan,
päivänpuolella mäkeä.

Kaleva, kuuluisa kuningas,
itse istui ikkunassa,
näki saartavat salamat,
lausui päästä pöytälaudan:
»Vainovalkeat palavi
etäisellä Pohjan puolla!»

Liikkuvat liki jo linnan
nuo peikot pimeän Pohjan,
katselevat, kuuntelevat,

sydän on sisälle syöstä:

»Kaikki on unessa kansa,
surma Auringon suvulle!»

Routa, ruhtinas nevojen,
nuoremmille noin nimesi;

»Saattavat salata meiltä
miehiänsä, miekkojansa!»

Toki ryhtyi rynnäkköhön
tuo väki väkevän Turjan,
vinkuivat Vihurin nuolet,
paukkui Pakkasen kurikka,
kovin lauloi Lappi laaja,
Halla harmaja saneli,
murtui muurit Päivän lasten,
linna Auringon aleni.

Kaleva, kuuluisa kuningas,
näki jo turmansa tulevan,

sinkosi sanan salaman
päästä pitkän linnansillan:
»Nousemme norosta kerran,
alta turpehen tulemme!»

Sortui jo sorahan linna,
kera kaatui kansan kaiken,
Auringon heleän heimon,
juuren, juuttaman jumalten.

Vuossadat samosi, kukki
kummulla viherjä viita,
nurmi peitti nukkuvaiset,
turve turpehen alaiset,
vain joku kävijä outo
kuuli kummia sanoja
maasta muinen mahtavasta,
kansasta perillä Pohjan,
joka uskoi Aurinkohon
yönkin yltyvän uhallä,
kesähän keskellä kinosten,
mahtihin manalle mennän.

Kansan kannel jäi jällelle
liki suuren Suomen linnan,
alle kuusen kukkalatvan,
päivänpuolelle mäkeä.

Tuo päreä Päivän poika
kulki tietä kuusipuista,
istahti ilokivelle,
käänti kanteleen kätehen:
»Siis mitä minulle kerrot,
soitto menneiden kesien?»

Puhui kannel puusta tehty:
»Kerron itsesi ihanan,
laulan sulle Päivän laulun.»

Tuo päreä Päivän poika,
pani sormet soittamahan,
laaja laikkui Väinön laulu,
virsi Auringon virisi;
kuni soitti Päivän poika,

sini sankarit heräsi,
loimusi väkevä loihtu,
kummut kuolleiden kumisi.

Tuo päreä Päivän poika
se vielä enemmän soitti,
kilvet maan alta kilahti,
kalvat kalskui Tuonelalta,
nousit maasta maan-venyjät,
tulivat turpehen alaiset,
sulhot hirnuvan hevosen,
neitsehet heleän helman.

Tuo päreä Päivän poika
sekä soitti että lauloi,
lakosi viherjä viita,
siirtyi sammal vuossatojen,
pyhät kaartui pylvähistöl
kantta taivahan tavaten,
seisoi seinät Suomen linnan
kuin pielet pihalla Luojan.

Kaikui mahti maan povesta:

»Nyt me nousemme, tulemme,
nyt on hetki Päivän heimon!»

Toinen raikui taivahalta:

»On nyt hetki Hengen iskun,
tuokio valon vasaman!»

Turja, tuulien kuningas,

Pakkanen, Puhurin poika,

Routa, ruhtinas nevojen,

kaikki tuota kauhistuivat:

»Mittyinen tämä on kansa,
tulevi Tuonelta takaisin,
Tiedon tapparit tanassa,
kilvessänsä kuolon-kirjat?»

Jumahti Jumalan kannel:

»Se on kansa kaikkivoipa

uskossa esi-isien,
heimo huomeneen huminan
sekä illan himmenevän!»

Teki työnsä, tiesi tiensä,
jätti kansojen merehen
Väinämön venehen jäljen.

VAPAUDEN VIRSI.

Murheen, tuskan, uhman virsi
tottuneesti kaikuu täällä,
harvoin väistyi hallan kirsi,
paistoi päivä Suomen päällä,
minkä paistoi, petti senki,
jälleen jäähän, yöhön heitti,
minkä kukki kansan henki,
kaakon tuuli, tuisku peitti.

Kuinka? Meitä vaaditaanko
laulantaan nyt riemuvirren?
Valkeusko voitti? Maanko
mahti nousi alta kirren?
Suomen oikeus, Suomen vapaus
tunnustettu tuolta puolen,
mistä joka merkkitaipaus
meille oli aihe huolen?

Kysyy, katsoo Suomen kansa:
Naapurissa nähdään unta!
Vaiko ollaan valveillansa,
vapaa koko kansakunta?
Ihmis-oikeus istutettu
maahan, missä äsken vainen
viihtyi hukka, viihtyi kettu,
vaan ei kunnan kansalainen?

Kaikuu hurraahuudet vastaan:
»Vapaus, vapaus meille, teille!

* Vangit astuu vankilastaan,
mahti siirtyy marttyyreille,
katkes kahleet vuosisatoin,
sortui vanhan vallan pylväs,
aamuruskoon uutten ratoin
rientää Volgan heimo ylväs!»

Kuulee, katsoo Suomen kansa:
Tokko tuo nyt lienee totta?
Harvoin työssä haaveitansa
tarkistetaan tappiota.
Moni näkee suurta unta,
löytää haudan hangen alta,
taivas heittää päälle lunta
ja hän kuolee maailmalta.

Raikuu miljoonitten mielet:
»Vapaus, vapaus! Etkö usko?
Palaa idän ilman pielet,
hehkuu ajan huomenrusko!
Pestään jäljet veljesveren,

koittaa päivä meille, muille,
rantaan Tyynen, Mustan meren,
Väinän, Vienan virransuille!»

Verkkaan nousee Suomen kansa.
Oisko onnen armas aika?
Kaiuttaako kanneltansa
tässä taivaan Luojan taika?
Vaikk'on teillä valta eri,
toinen kansa, toinen kieli,
sylkähtää mun sydänveri,
lämpenee jo läyli mieli:

»Tuota toivoin tuon ikäni,
katsoin kautta aikakauden
koittavaksi, voittavaksi
vapauden Venäjän maassa,
kun oli kaunis kansa siellä,
vaan oli orjana pidetty,
pantu rengiksi pajarin,
piestäväksi tsaarin piiskan.

Ja tuota ikäni toivoin
heräämistä kansan hengen
rannoilla Nevan rämeisen,
Donin, Volgan vieremillä,
kun oli kolkkoa asua,
outo olla naapurina
talon suuren ja pimeän,
liki tuiman linnanherran.

Löisin nyt käden kätehen,
virittäisin virren uuden
kunniaksesi, Venäjä,
veljien vapaudelle,
vaan olen itse orja vielä,
outo maassani isien,
kiviriippa rinnan päällä,
suukin suljettu minulta.»

Vastaa riemun raikahdukset:
»Eikö muuta? Sitten sulle
kohta aukee auvon ukset

kovan onnen koetetulle!
Katso! Katso! Vapaa olet,
vapaa sinä, vapaa minä,
polkuasi omaa polet,
yhdytähän ystävinä.»

Jop'on uskoi Suomen kansa,
kouraan tarjottuun jo tarttui,
lieto luontui laulantansa,
kaikkialla riemu karttui,
kuuli hongat kummaksensa,
kuinka lauloi maassa hallan
kansa virttä vapautensa
kerran kera vieraan vallan.

21. III. 17.

JUHLAVIRSI

Yleiseen kansalaisjuhlaan Suomen Kansallis-
teatterissa 25. III. 1917.

Aron himmeän helmasta aurinko nous,
kuin oikeuden juhlaan sen soi sotajous,
se leimusi lempenä syntymämaan,
se vaaii koko maailman valkenemaan,
ja vapautta, veljeyttä kansain se soi,
se työmiehen rintahan toivoa toi,
liki kansaansa liitti taas sotilaat
ja keveämmin hengähti heimot ja maat;

yli maanpiirin astuu nyt armeija työn
läpi myrskyn ja kauhun ja kuolon ja yön,
mut kasvoilla kaipuu ja uskonto uus
ja sydämissä valtioiden vastaisuus.

Säde singahti maahan myös talven ja jään,
sen sai sydänlähteet lämpenemään,
moni haavekin vainottu valveutui,
viha väistyi ja kosto, mi nyrkkiä pui,
ja kyynelsilmin ihmiset yhtehen sai,
me kaunista unta vain nyt nähнемme kai,
sama sallimus oikeutta antane ei,
mi valtaherran valtikalla kaikkemme vei,
ei lahjaksi elämäänsä kansakunta saa,
sen vasta uljas uskallus valloittaa,
ja kauniimpi kuin tuli tarjottu lie,
on urholiekki uhman ja salamoiden tie!

Ei viel' ole meidän, min onnetar suo,
sen omaksemme vasta työ, taistelu tuo,
sua auta ei armo, jota ansaitse et,

siks hukkaan sa vapautta huokaelet,
mut nähty viel' ei aamua sen armaampaa,
jos itseensä uskoo mun unelmaini maa,
tää kansa on itkenyt, laulanut yöt,
se täyttääkö päivän myös paahtavan työt,
tään heimon nyt kourassa kohtalo on,
nyt Kalevalan kansa on kahleheton,
mut niin jos tahto taivahan on Jumalan,
se hurmehin kastaako maan vapahan?

PEKKA SVINHUFVUD.

Hän tuomaripöydästä vietiin pois —
hän, kansan mies,
joka oikeutta säätää ja muillekin jakaa ties,
ja oli kuin Suomesta sortunut ois
lujin turva lain,
väkivalta ja vääröys jäljelle jäänehet vain.

Hän tuomaripöytähän istuu taas —
mut hallitsemaan,
hän, oikeuden vartija, kalpaⁿnyt kansan ja maan,
hän valvovi siinä kuin harmaja paas,
vakavarma niin,
teräskatse kantava myrskyihin kaukaisiin.

Kun tuomaripöydässä istuu hän —
ties Suomi sen,
ties valkeat vallat kansojen oikeuden —
valo on hän illankin himmenevän,
tulenspatsas yön,
jota seuraavat joukot hengen ja ainehen työn.

Kun äänensä tuomaripöydästä soi —
liet päällä veen
jylyn kuullut loitolla vyöryvän pauanteen —
niin rauhassa maamies raataa voi,
petos, vilppi vaan
käy piiloonsa mustaan peittäen muotoaan.

Siks ympäri tuomaripöydän tuon
lyö kansa nyt
kädet liittoon kuin kilpilinna taas ehjeynt,
ja seisova aalloissa aikojen vuon
pyhä on se paas,
väkivalta min kaas, mut oikeus pystytti taas.

31. III. 17.

VAPAA SUOMI.

Niin on Väinön laulun taika
kuin on Suomen myrsky-aika,
jylhä niinkuin jyske korven,
soipa niinkuin kutsu torven,
viepä luota lehdon, viidan
virransuille vainon, riidan.

Eipä juokse jouten virta,
suotta suihka laulun pirta,
kertoo kevätvetten työstä,
talven maasta, kansan yöstä,
ottaa, ahmii yltään, altaan,
luottaa heimon vapaan valtaan.

Kas, kuin kaikki pyörät pyörii,
askar joutuu, joukot hyörii,
kaikkialla taisto tuima,
riemu työn ja riento huima;
kesken myrskyn, kesken vahdon,
seisoo paasi Suomen tahdon.

Vannokoon nyt mies ja nainen,
kansan vapaan kansalainen:
»Tahdon olla siinä myötä,
missä tehdään Suomen työtä,
tiedän suunnan, tiedän retken,
totta löydän paikan, hetken.

Yhteistyöhön työni liitän,
tuosta kaitsemusta kiitän,
että antoi päähän järjen,
jolla teljet tieltä särjen,
murran muurit, auon aiðat,
ratkon vieraat pakkopaiðat!»

Niin on Väinön laulun taika
kuin on Suomen myrsky-aika,
kaunis niinkuin kansan tarmo,
armas niinkuin taivaan armo;
missä kuljen, minne kaadun,
tuon ma tunnen laulun laadun.

6. V. 17.

VAPAA VIRO.

Terve, Eesti, terve, veljet,
terve, siskot Suomen sillan,
terve, että murtui teljet,
päättyi puhde pitkän illan!
Taara auta kansaa kahta,
jotka kaitsee Suomenlahta!

Kansa Kaupin, Lemmitynkin,
kauan kestit, kauan kärsit,
etpä kuollut, vaikka synkin
mielin orjan leipää järsit,
heilui heinä taikka olki
maata vieras valta polki.

Niin ne saartoi saksan-linnat
niinkuin raaka rautamyrsky,
niin ne nyyhki Lindan rinnat
niinkuin laulun laajan hyrsky,
säilyi valtas pihtipieli,
Eestin mieli, Eestin kieli.

Meillä ruotsi, teillä saksa,
sama vihdoin tsaarivalta!
Kertoa ei kieli jaksu,
kuink' ei kuoltu maailmalta,
riittää, että rinnan tiellä
kohdataan nyt riemumiellä.

Yhtä ollaan veljesverta,
puuta yht' on kanteleemme,
yhteen kuuluttiin me kerta,
siispä vapausliiton teemme,
tasavallat kansan kahden
poikki laajan Suomenlahden.

Vala suuri vannokaamme
Suomen, Eestin Jumalalle,
ettei koskaan meidän maamme
enää mahdu sorron alle
sortajankin sortumatta,
muukalaisen murtumatta.

12. V. 17.

SUOMEN PARTIOVÄEN MARSSI.

Me vapaan Suomen vartiot
maan vastaisuutta kannamme,
me sille suunnan annamme,
kun vanhain päätty partiot,
siks viivat, kulmat, kartiot
me tarkallensa tiedämme,
sääät myrskyisetkin siedämme
kuin vuoren harmaan hartiot.

Me turvaa tuomme heikkojen,
me tuumimme, me toimimme,
me oomme yhteisvoimimme
myös suoja yhteisseikkojen,
näin parvet siskoin, veikkojen
kun kasvavat, kun karttuvat,
maan vartioiks ne varttuvat
ja surmaks Suomen peikkojen.

Me armahdamme, autamme,
me emme pyydä hyötyä,
saa saalista, lyö lyötyä
ei kelpo keihäsrautamme,
on laaja astinlautamme
maailman ranta raikuva,
siks vapaa viel' on kaikuva
tää laulu päällä hautamme.

ERÄS PANTHEON.

AKSELI GALLÉN-KALLELA.

26. IV. 1915.

Karjalan, Ruoveden ruhtinas! Singota
Sun oli tehtäväs, liekkejä lingota,
rauhan et raataja, vaan sodan heittäjä,
myrskyjen Kullervo, myrkkujen keittäjä!

Europan, Afrikan emiiri! Vallata
maat monet, taidetta huonoa tallata
työs oli: kun sotavankkuris vyörivät,
päällänsä mustat ja valkeat pyörivät.

Herttua hengen ja ainehen! Taulumme,
templimme, patsaamme, soittomme, laulumme
kaikki nyt sinulle kantavat veroa:
On osa niissä sun henkesi neroa.

PEKKA HALONEN.

21. IX. 1915.

Syyspäivän tasaus: yhtä pitkät piirtyy
nyt vanat valkeuden ja pimeyden,
Neitseestä Vaakaan päivänkehrä siirtyy,
kuu täyttyy, kypsyy unet tähtien.

Ja suurta suutelemaan morsiantaan,
yön vallatarta, Jupiter nyt käy,
ja taivaan korkeudesta taivaan rantaan
häät pyhät häilyy, luonto terhentäy.

Tyventyy tyrskyt maailmankin, hartaat
vain hiljaisuuden sopusoinnut soi,
syventyy sydän, kuultaa kuolon partaat,
jumalat juhlii, kansa karkeloi.

Syyspäivän tasaus: metsät kirjavoituu,
maa merta, taivas maata heijastaa,
maan kaiken ylle kauneus puhdas koituu,
ijäisyys ihmissielut seijastaa.

Soi kuolemattomien kuoro, missä
yö, päivä yhtä pitkän määrän sai,
elämä kaartui värein välkkehissä:
Halosen päivä! Taiteen sunnuntai!

JEAN SIBELIUS

8. XII. 1915.

DITYRAMBI.

Varrella Sääksmäen
vienojen vesien,
hohteessa menneiden,
kauniiden kesien,
vuorella pyhällä
miettivi mies,
silmässä säkene,
rinnassa lies.

Kesä-yö ympäri
terhentä seuloo,
taivahan neiet
huntuja neuloo,
sinipuna-huntuja,
valkeita vaatteita,
tummia tuntuja,
maailman-aatteita
muinahisuudesta,
aamusta uudesta;
kuiskivat korvaan
miettivän miehen,
loihtivat, laulavat
sankarin tiehen
kukkia, kumpuja
houkuttavaisia,
untengin umpuja,
kauniita naisia,
suvi-yön lempeä,
liljojen hemeä;
soittavat säveltä
toistenkin virsien,

soittoa pohjolan
hallojen, kirsien,
talvien taikaa,
revontuli-aikaa,
vaaroja, taistoja,
surmankin vaistoja,
valkeuden miekkoja,
Tuonelan hiekkoja,
maineita turhia,
sielujen murhia,
ilkeyttä tuhmaa,
jättien uhmaa;
näyttävät elämän
kaaret ja pielet,
maailman menon
ja ihmisten mielet.

Salama silmästä
sankarin lentää,
kauas ja kauemmas
henkensä entää,
honkien huminat

heimojen laulut,
luonnon ja elämän
kirjavat taulut
taipuvat yhteen
yksilön mielessä,
kaikuvat uudessa,
oudossa kielessä,
helkkyvät ijäistä
ihmettä monta,
kuultavat kauneutta
ainehetonta.

Maailma kuulee;
hulluksi luulee
miehen, mi mieltien
valtoja viettien
kaikessa katsoo
vertausta vaan,
jättää jo suuren,
kukkivan maan,
sentään ei seppeltä
kulmiltaan.

»Minne on ties?»
monet äänet ne raikuu.
»Käänny jo, mies!»
monet kansatkin kaikuu.
»Et mene eespäin,
taapäin sa kuljet,
onnesi, maineesi
tiet, ovet suljet,
suurf' olet tehnyt,
suuri sa lienet,
kunnias kuulun
nyt hautahan vienet!»

Saavuta äänet
ei etsijän korvaa,
sointuja uusia
sielunsa sorvaa,
lauluja armaita
auringon lasten,
kukkia, kulmilla
autuuden kaste,

soivat kuin heleät,
hohtavat kellot,
kuultaa kuin nukkuvat
nurmet ja pellot,
läikkyvät lähteet,
hiljaiset hirvet,
taivahan kullassa
lehdot ja virvet,
sinipuna-hunnut,
tummemmat tunnut,
valkeat vaatteet,
taivahan-aatteet.

Kesä-yö ympäri
terhentä seuloo,
Kohtalon neiet
kangasta neuloo
kanteloniekan,
mi vuorella kerran
sai pyhän miekan
armosta Herran,

toi tulen taivaalta
ihmisten tupiin,
uskonut, luottanut
muiden ei lupiin,
soitti kuin soi hälle
taivahan kaaret,
kotimaan luonto,
sen salmet ja saaret,
mut ensin itsensä
luontoa kysyi,
yhtenä, ehjänä,
pyhänä pysyi.

Sankari Sääksmäen
vienojen vesien,
mestari menneiden,
kauniiden kesien,
muinahisuuden,
Suomenkin uuden!

VILLE VALLGRÉN

15. XII. 1915.

Niin, Ville Vallgrén! Aatoksemme lentää
nyt päiviin, joita tuskin muistat sa.

Elämä vierii, elonhetket entää,
mut sama lienet ollut poikana,

Sinä ikuinen poika ja laps,
vaikk' oletkin valkeahaps.

Hän meist' on ehjin! Hänen poskiltansa
punertaa aina uusi päivän koi,
hän itse on kuin suuri Suomen kansa,
maineensa vaikka yli maiden soi,
hän meistä on suomalaisin,
myös maailmankansalaisin.

Hän meist' on sitkein! Tuota nähkää selkää,
tuon päätä, tukkaa, vartta vanteraa,
näette miehen, jok' ei mitään pelkää,
mi sinuttelee vaikka s—naa;
hän itse on lämmin ja hyvä,
hänen taiteensa suuri ja syvä.

Mut ensin häntä katsokaa, kun suuttuu
hän eestä taiteen oman, muidenkin,
hän hurjistuu, hän muodoltansa muuttuu,
hän lietsoo kaikki tuleen, liekkihin,
jos vastustaa joku, lyö
sen maahan ja silmin jo syö.

On hällä huumoria — niinkuin meillä —
mut enempääkin: tulisielu myös.

Se liikkuu suuren taiteen valtateillä,
maa toinen tunnusti jo toimes, työs,
maa suuri ja mahtava, min
jätit saapuessa kotihin.

Rakensii Ranska jo sun voittokaares,
Parisii tähdet loisti taivollais,
kuin Robinson sa itse asuit saares,
lie ollut sullai omat Perjantais,
me tiedämme vain, että tulit,
taas maan tämän lapseksi sulit.

Ja siksi silmääni nyt kiertyy vesi,
kun sinut piirrän sinne maailmaan,
sun poikasydämines, porsainesi
Boulognen metsän tietä kulkemaan,
näen siellä ma sun, näen täällä,
sama aurinko aina pääs päällä.

Me keskipolven miehet: meille suotu
ei Suomi enää yhtä ehjä, uus,
on monet meille ristiriidat luotu
ja mielten, miesten sekasortoisuus,
mut heidän on taiteessa sulo
kuin kevään ja kukkien tulo.

Niin, Ville Vallgrén! Mitä täyttänetkin,
sun kauttas kaikki yhteen kuulumme.
Sa mitä näytteletkin, näyttänetkin,
on sentään aina loppusumma se:
Ken kansoille kauneuden toi,
hän maastamme maailman loi!

KASIMIR LEINO.

17. IX. 1916.

Alas astuvat immet taivaan
joskus ihmisten lasten vaivaan,
suovat lohtua, unhoitusta
sinne, missä on mieli musta,
polku yöllisin, yksinäisin,
talvi ankarin, tanner jäisin.

Laulaa lempeät immet taivaan
joskus ihmisten lasten vaivaan,
päivä paistavi, ruusut puhkee,
kaartuu kattohon templi uhkee,
pyhät nousevat maasta pylväät,
laulun laakerit kiertyy ylväät.

Tulkoon armaimmat immet taivaan
unten suurien urhon vaivaan,
kaartukoon elo kaunein hälle,
elämän kauneuden etsijälle,
jok'ei tinkiä tainnut, joskaan
haavehensa ei täyttöis koskaan!

ROBERT KAJANUS.

2. XII. 1916.

Kajanus, terve juhlapäivänäsi!
Suurpiirteinen on ollut elämäsi.
Et työtön koskaan ollut. Harmennuit
taiteesi taistoissa, ja varmennuit.
Päämääräs suora oli päivänkoittoon.
Sa viedä tahdoit Suomen taiteen voittoon,
itävän nähdä nuoren siemenen,
maan yli lainehtivan laihojen.

Työs pyhän täytit. Tarmos jännitit:
sydänten sillan maassa rakensit
sävelin, jotka kohtaloita tietää
tään karun maan, tää kansa min sai sietää ...
Ja katso! Suomen hongat huminoi
ja uudet laihot uusin lauluin soi.

Sa talon teit! Sa itse veistit hirret,
ne vedit poikki nummen paatisen.
Vihisi sulle vastatuulten virret,
et vaipunut, vaan nousit nostaen.
Sun lämmin rakkautes, sun tarmos vakaa,
sun koskaan uupumaton uhraukses,
sun koskaan vankkumaton vakaumukses,
valoisa toivos vastustenkin takaa,
miehuutes, milloinkaan ei epäilevä,
iloa ympärilleen säteilevä,
kohotti korkeaks sen aatteen sijan,
min sulle sääti sielu taiteilijan.
Kas siinä ritar-aseet, joita käytit,
kun tietä Suomen säveltaiteen näytit!

Sa pellon perkkasit, Sa kylvit maan,
jo varhain näit sa toivot Suomen toukoin,
nyt kaikki riemuin sinne rientää joukoin
unelmas valtakuntaan valoisaan.

Sa joskus yksin seisoit. Vankkana
isäisi maahan juures juutit sa.
Omentos pyhäkössä, missä salat
on aartehees, Sa missä säihkyt, palat,
ylinnä riemun vapaa liekki lyö
kuin helkavalkee, jot'ei voita yö,
kaikelle päällä maan, mi uljast' on,
suurtyötä, joka kestää tappion,
mi Luojan luonnossa on nuortuvaa,
ei erakkoista eikä orjaisaa.

Avajat akkunasi: sisään käy
keväinen pihkantuoksu, linnunlaulu,
veet välkkyy, loistaa luonnon suuren taulu,
maat, metsät, joissa päivä himmentäy;

Iloitset kedon kukka-ihmehistä,
jääät niiden eteen kauan ihailen,
saat ilon yrteistä sa pienimmistä,
ne tunsit päivinä jo lapsuuden.
Sua hykkähdyttää joka hyönteinenki,
sen viisas askar ja sen vilkas henki,
vain kultakuoriainen vihreä,
mi huomaamatta ruusun-lehtiin hiipii
ja nopeaan sen kukkeuden riipii,
saa sulta äkkisurman säälittä.
Sua aalto ailahduttaa, määrästänsä
mi tietoisena kotirantaan lyö,
kun kultapilvet iltaretkellänsä
mereltä kuultaa sekä saapuu yö.

Sun katsees näkee joka kauneus-asteen,
min luonto malliks ihanteelle luo,
sen milloin kätkee alle aamunkasteen,
taas kukkakuusin korkein ilmi tuo,

tok' enin Päivää lemmit, alcutulta
Aurinko-meren, voimaa ikiluovaa
titaanin tuon, mi kaikki siiltää, muovaa —
saa Zoroaster-palvelun hän Sulia.
Voit kuulla värähdyksen jokaisen,
mi nousee, kohoo ääneen korkeampaan,
sävelmään vööröy aina valtavampaan
ja vihdoin sopusointuun kaikkeuden,
miss' soi: »kaikk' ihmiset on veljiä»,
kuin sinkois laulu enkel-siivillä.
Sa kuulet hiljaisuuden myös tuon aavan,
miss' elo tuntuu tarkoituksen saavan
sen runsauden suonenlyönnit parhain
sanovat julki salat tähtitarhain . . .
Sisäisin äänin kuulet kutsumuksen,
se raikuu takaa oman rintas uksen,
sen kuiskaa hiljaa kaikki piirit maan:
Pysähdy, vaikka tuokioksi vaan!
Tuo tunnelma sun syvyydessäs säilyy,
se mielessäsi miettivässä päilyy;
ajattelijan kauneus-elämää
salaista elät, suurta, kiihkeää . . .

Mut jos sun perus-äänes joskus soinut
on vastakaiutonna tyhjyyteen,
jos aattees lento oudoks jäädä voinut
on niille, jotka tyytyy vähäiseen,
kuin vahti kunnian nyt Suomen kansa
Sun ympär' yhtyy, aikakirjahansa
ijäisen kiitoksensa kirjoittaa
ja rakkauden, mi seuraa raatajaa,
iloisna kyntäessä taiteen sarkaa —
jälkeenkinpäin, kun elon päivät karkaa.

(Tuntemattoman ruotsinkielisen tekijän käsikirjoituksesta muodostettu.)

II

ILOISTA TIEDETTÄ

TRUBADUURI.

Talo puuntaa rantamalla,
kesä-ilta lankeaa,
hehkuu kuuset kukkulalla
päivän viime suudelmaa,

lahden laine pitkä päilyy,
kaukaa käenkukku soi,
ulapalla purje häilyy,
saaret hiljaa unelmoi.

Saapuu työstä niittykansa
päivän kortta kaattuaan,
istuu vallat kuistillansa
riippumatot maattuaan,
naiset kauniit, herrat hienot,
keskikesäin vierahat,
posket puhtaat, äänet vienot,
sormet hoikat, soreat.

Vait on metsä. Niityt, pellot
vartoo yötä valkeaa,
kilkattavat karjankellot
suvan aikaa suloisaa,
saunan savu rannan alta
kertoo raatajista työn,
hattara vain taivahalta
haavehista pohjan yön.

Silloin, katso: pursi outo
puikoo kohti valkamaa,
vaan on kumma venhon souto,
siivet sitä kuljettaa,
ei, ne joikuu joutsenina,
kaartuu kaulat korkeat,
päilyy lahden lumpehina
linnut päivän-paistavat.

Viiltää rannan alle venho,
vieras maihin astuvi,
katsehessa kaukotenho,
ryhdiltänsä ritari,
hatun heiluu sulka, yössä
olkapäällä luuttu on,
ja hän laulun laulaa yössä
kuulla kaiken kartanon:

»Notkui neiti nuori kerran,
kasvoi täältä kaukana,
kaunis niinkuin kukka Herran,
pyhä niinkuin Maaria,

liitti yhteen laulu meidät,
luutuin hänet hurmasin,
vaan hän toista lempi, heidät
säilälläni surmasin.

Kuolleet on he kumpainenki,
vaan ei kuollut rakkautein,
siksi niinkuin haudan henki
yhä harhaa sydämein,
siksi samoon maata monta,
vellon vettä vierastai,
laulan osaa onnetonta,
harvoin lempi säälin sai.

Eivät ajan lapset tunne
enää, mit' on murtumus,
tiedä itse eivät, kunne
heiltä haihtui rakkaus,
katoa uljuus, lempi, maine,
kaikki kaunis raukeaa,
menee niinkuin merten laine
kohti paatta harmajaa.

Laulunikin lie jo turha,
sentään virren viritän,
tunnollani vaikk' on murha,
murhasitte enemmän,
koska loppui lemmen loihdut,
heitän taistohansikkaan:
saitte elon suuret soihdut
sydämistä sammumaan.

Teitä kiehtoo hyöty lähin,
teitä aine tenhoaa,
nautiskella voitte vähin,
ette enää rakastaa,
ette surra, ette huolla,
ette luoda elämää,
siksi tarvis pohjan puolla
tiedettä ei hilpeää!

Ah, ne auvot kenpä tietää
kerran kahden autuaan,
maan ei mataluutta sietää
enää saata milloinkaan,

hän on mennyt maailmalta,
irti ihmisistäkin,
miesi, tullut tuonelalta,
tuonne käypä takaisin.»

Nukkuu talo rantamalla,
niityt, pellot unelmoi,
punapursi rannan alla,
kaukaa airontahti soi,
järvi peilityynnä päilyy,
peittyy lahdet terheneen,
illan, aamun ruskot häilyy
päällä metsän, maan ja veen.

Kesä-yön on hetki herkin,
aatos untuu unelmiin,
viitto viita nuorin kerkin
tuulentupiin utuisiin,
liehuu lempi, herää hempi,
aitan uksi narahtaa,
tyttö, joka ennen empi,
sulhon kaulaan karahtaa.

Miesten, naisten mielialaa
hiiltää outo himmeys,
aaltoo aatoksissa salaa
niinkuin tähkän täyttymys,
poven polttaa nuoret kummut,
kuvat heljät heijastuu,
arat aukee unten ummut,
sielunsilmät seijastuu.

KULKUSET.

Muistan, kuinka lasna muinen
taivon tähtiä tähysin,
elon etsin arvoitusta
tuoltapuolelta elämän.

Mitä löysin? Miettehiä
raskasmielisen sydämen,
autiutta ilman aavan,
illan tummuvan tuloa,
varjoja piteneviä,
päiviä lyheneviä,
kaiken kaunihin menoa,
jähmetystä jään ikuisen.

En totuutta nimeksikänä,
viisautta vähemmän vielä.

Kuuntelen nyt kulkusia,
tiukuja elon iloisen,
soipien, soirea-äänten,
kyläteillä kiitävien.

Mitä löydän? Vaikka onkin
lumi valkea kujilla,
mennytkin minun kesäni,

löydän kukkivan elämän,
luonnon laajan, Luojan suuren,
kuulen kaikkeuden sävelet,
tunnen riemut ihmisrinnan,
tuhat tuskaakin totista.

Päivä päivältä enemmän
arvailen elämän arvat.

Enkä syrjässä alati
istu, kuule ikkunasta,
valjastan runonkin varsan,
istun itse korjahani,
annan tiukujen helistä,
joulukulkusten kulista,
käyn kera ilohon, ajan
taloihin Tapanin kanssa.

SYYSKYLVAJA.

»Syys tullut on. Miks yhä kylvät, mies?
Pian peltosi kattaa jo talven ies.»

— »Kylvän ma keväitä uusia varten,
antaudun armoille kohtalotarten.» —

»Olet vanha jo, mennyt on kevääsi oma.
Sun eikö jo maassa maata ois soma?»

— »Kannan ma kuormani riemun ja huolen,
siementä kylvän, siks kuni kuolen.» —

»Näin uskoen uutehen keväimeesi
sa uskotko myös ylösousemukseesi?»

— »Tiedä en. Teen vain tehtävääni.
Soi läpi sieluni ijäinen ääni.»

»Mitä sulle virkkavi ääni tuo?
Se kauhua kuolon vai lohtua luo?»

— »Virkkaa: On valhetta vain moni verho.
Totuus on kotelo, toukka ja perho!» —

KUVIA RAUTALAMMELTA.

1

ILTATUNNELMA.

Taa korprien päivä painuu,
vesi kultana kimmeltää,
mut kultaisempina kaislat
ja salmet ja saaren pää.

Ah, rinta rauhaton, jospa
levon täältä se löytää vois
ja muistoistaan jos pääsis
eik' ollut toivoja ois!

Tuon auringon kullan kenpä
vois kätkeä sydämeen
ja itselleen olla outo
kuin kaislat ja välke veen!

YLISKAMARISSA.

Hiljaa, hiljaa, sydänparka!
Vaikk'en liene liian arka,
säikyn Suomen suvi-yötä,
siin' on tenho, taika myötä;
pelkään puita kukkivia,

valkamia valoisia,
punapurttia rannan alla,
kauneutta kaikkialla.

Hiljaa! Enin säikyn noita
posken nuoren purppuroita,
impeyttä silmän syvän,
lempeyttä huulen hyvän,
tuota kaulan kaareutta,
poven kummun kukkeutta,
pelkään pettymystä uutta,
ihmismen ihanuutta.

VENEMATKA.

Tähdet yllä ja tähdet alla,
veen yli valju kuudan,
vierii äänetön pursi yössä,
purressa miesi muudan.

Metsät kaikki jo kellastuivat,
talvi jo tulla taitaa;
jättää ystävät yksikseen,
aatoksiinsa aittaa.

Ihmiset hankihin hautautuvat,
mieltivät talvitöitään,
tutkivat elonsa tarkoitusta,
synkkiä sydän-öitään.

Tuumivat, seulovat selviöitä,
jäljelle jää vain hyvyys,
ylle yöllinen taivaankansi,
alle tähtinen syvyys.

Häipyvät taakse jo talojen lamput
iltahan äärettömään;
purskahtaa mies purressansa
itkuhun äänettömään.

Kesällä 1915.

UUDENVUODEN MIETTEITÄ 1916.

Upposi onni aikoinaan
synkkihin sydänvesiin
vaiko astuikin alle maan,
ei ole tullut esiin,
upposi unelmat, laulutkin
sydänsuruun syvään,
jäi vain aatos ijäisin,
usko ihmishyvään.

Voi en onnea toivottaa,
toivotan siis vain rauhaa,
vuotta suurta ja valoisaa,
uskoa uutta, lauhaa,
rauhaa muille ja itsellein,
rauhaa maailmalle,
ettei kylpien kyynelein
mentäis mullan alle.

Vaiko haudassa vasta tuo
valkea vuosi koittaa,
vuosi uus, joka rauhan suo,
rakkaudella voittaa,
vuosi kansojen, ihmisten,
ihmis-ijäisyyden,
tahto taivahan, tähtien,
ääni äärettömyyden?

Ei! Sen täytyy jo täytyä
täällä maailmassa,

toivotun todeksi näyttä
kuin sen näimme lassa.
Lapsenko uskohon uudestaan?
Lien jo tullut itse,
koska aivoilla tunnen vaan,
aattelen sydämitse.

CONCEPTIO ARTIS.

«Pohjalaisten Kirjallisuuskerhon» ensimmäiseen
vuosijuhlaan 9/2 1917.

Niinkuin rientelevät
kuohut virtojen maan
koskin kymmenin kohti kaukaista,
siintelevää ikimerta,
tahto taitajan käy
kautta myrskyn ja yön,
kunnes aamuinen aatos muotonsa
kirkkahan löytävi kerta;

Isis koskematonna,
ikiverhottu, säilyy,
koura taitajan kohoo,
taasen raskaana raukee:
Isis armoton, milloin
mulle kauneutes aukee? —
Isis ilkkuvi hälle vaaran jo viidennen
harjantehelta.

Niinkuin hiljenevät
äänet luonnon, kun saa
Turjan rannoille raisun pakkasen
talven ja yön ikivalta,
tahto taitajan myös
tuiki tyyntyvi, kun
viestit tähtein hän kuulee taivaalta
kylmänä kaareutuvalta;
hänen farmonsa talttuu,
hänen myrskyensä suistuu,
päivät lapsuuden lauhat
hälle mielehen muistuu,

niinkuin taivalten takaa
hänen laulunsa helää,
siinä autius, tuska,
tunto tyhjyyden elää —
Hän yksin on! Eikä armoa saa hän
ylhäältä, ei matalalta.

ISTUIN JA ITKIN —

Istuin ja itkin
vuoteeni laidalla,
muistelin jällehen Sua.
Miksi mun hylkäsit?
Miksi et sietänyt
sietämätöntä mua?

Istuin ja itkin
elämäni itkua
rinnassa rikos ja rauta.
Emmekö yhdÿ?
Emmekö tapaa?
Herra armias auta!

UKKOSPILVI.

Ukkospilvi mun pääni päällä —
mitä se tietää sulle?
Outoja onnen vaiheitako
vaiko murhetta mulle?

Ukkospilvi sun pääsi päällä —
mitä se tietää mulle?
Onnea vaiko onnettomuutta —
saman se tietää sulle.

NIMETTÖMÄLLE.

Eräs elegia.

En tunne, en tiedä, en etsi ma Sua,
et tunne, et tiedä, et etsi Sa mua,
mut sentään mun on kuin ois suvi suuri,
kun tahtomattamme me tapaamme juuri.

Olet virpi Sa outojen viidakkojen.
Sua tuntenut en, sua kaivannut en,
on kuitenkin kuin oisin kotiini tullut,
kun lasken ma helmaasi haaveeni hullut.

Ma tunnen: mun viisainta vierää ois
Sun luotasi pois, ikipäiviksi pois,
ja sentään ma viivyn, ja yön hetket entää,
Sua katson ja katson, ja aatokset lentää...

Olen etsinyt, kaivannut, surrut ma Sua,
ja sentään on kuin oisit surrut Sa mua,
Sa tuttu, Sa tietty, Sa ijäinen iki,
jota aavistin ain, joka tullut ei liki.

Saat tehdä Sa mulle, mit' tahdot ja voit,
Sua aattelen yöt, Sua aamuni koit,
tulit tähtenä taivaalle tähdeettömälle,
Sun kauttasi synnyin ma taas elämälle.

En etsinyt, tiennyt, en kaivannut Sua,
vain jotakin kaunista kadotettua,
siks seison Sun eessäsi silmät nyt veessä
kuin seisoin lapsuuden Eedenin eessä.

Ma tahtoisin olla Sun eessäsi nyt,
mitä kertoo Sun katseesi kyyneltynyt,
uni kaipauksen, hämy mielesi, milloin
mua muistaen muista et itseäs illoin ...

En tunne, en tiedä, en pyydä ma Sua,
vain jotakin kaunista kadotettua,
joka kulki mun ohi, joka tullut ei liki,
jota aavistin ain, joka pois meni iki.

ROCOCO.

Kesäkuva Helsingin saaristosta.

Yli Turholman tyynten vetten
sävel soiton ja karkelon soi;
vene valkea salmen suussa
kuin ulpukka unelmoi

Sen tuhdolla impi istuu
niin kuulas kuin illan kuu,
min paiste piirtyvi mereen
kuin keijujen porrasspuu.

Mut airoilla mies on nuori,
hän huokaa, hän haaveksii.
Hän vihdoin vienosti virkkaa:
— Ah, neiti de la Gardie!

Te tuntenut ettekö koskaan
elon kaihoa kauniimman,
ikävää ilon seesteisemmän
kuin kummuilla pohjolan?

Teill' eikö mielessä soinit
sävel outojen maiden ois,
ahot kangastuneet, miss' Atis
Camillan kohdata vois? —

Hymy huulia immen kaartaa,
mut silmänsä sirkentäy:
— Ah, kreivi Creutz, niin kauas
ei miettehet minulla käy!

Toki tietää tahtoisin sentään,
mitä kuiskisi armaalleen
tuo Atis, jos Camillan
nyt kohtais hän yksikseen. —

Mies nuori vaieten katsoo
vain taivahan rantoja päin,
toki vihdoin vienosti virkkaa:
— Ma luulen, hän kuiskais näin:

»Ma mättähän tiedän, min kaiho
luo kutsuvi kulkijaa,
siell' leikkiä meidän on armas
ja autuas unhoittaa.

Nuo unhoittaa hovin herrat
ja naisetkin naurusuut
ja muistaa vain lumot luonnon,
tarut lemmen ja illan kuut.» —

— Ja jos Camilla nyt vastais:
»Mätäs onnelan miss' on tuo?»
mitä vastaisi Atis hälle? —
— »Sydän lempivä vain sen suo.»

— Ja jos Camilla nyt päänsä
hänen painaisi parmaalleen,
ja virkkais: »Vie minut sinne!»
mitä vastais hän armaalleen? —

Yli Turholman tyynten vetten
tuli tuuli ja äänet vei.
Mitä vastais silloin Atis,
sitä kukaan kuullut ei.

Mut päin Kulosaaren rantaa
vene valkea käännähtää.
Joku kitara kaukana helkkää;
vana aamunkultahan jää.

1916.

ERÄS KAJAANI-MUISTO.

Syystunnelma.

Paistaa kuuhut päältä Pöllövaaran,
kohu Ämmän, Koivukosken soi,
valkeana takaa virranhaaran
terhen kylmä tienoon auteroi,

syksyn henkäys on maassa, puissa,
metsä harva huokaa verkalleen,
nurmi nukkuu talven haaveiluissa,
talot häipyy yöhön yksikseen.

Nousee rintaan niinkuin kaiho kumma:
jotain kallista on mennyt pois!
Elämäkö? Ei, on tuoni tumma . . .
tää on harmajaa kuin hallaa ois.
Haihtunut lie elon aika parhain,
toivot, taistot, tuskat päättyneet;
miesnä seison, mistä lähdin varhain,
eessain öisen synnyinseudun veet.

Lehti keltainenko lensi? Tuolla
mua tahtovatko tervehtää
tienoot, joissa onnen päivänpuolla
elin rikkahinta elämää,
missä lauloin elon ensi laulut,

töitten suurten unta nähdä voin,
hehkuin niinkuin hehkui luonnon taulut
alla heinäkuisten aurinkoin.

Nytkö muistelo vain mulle eessä,
muistot siitä, mit' on takanain?
Kiilto kylmä myöskin kyyneleessä? . . .
Sammuneet on riehut rinnastain.
Katson elämään kuin ruumislautaan:
tähän asti, tästä eespäin ei!
Tänne jään, ma tänne hankiin hautaan
kaiken, minkä mielen murhe vei.

Siispä astua ma aion täällä,
siks' kuin kumpu kaartuu kodoksein,
katson kuuta Pöllövaaran päällä,
vierittelen virttä sydämein,
muutun muuksi, olen mies jo toinen
kuin mun tunsi veikot, tuttavat,
armaskin tuo ainut . . . Ah, ma voinen
uudistua niinkuin unelmat!

Ei, en mitään voi! Mun täytyy tänne
jäädä sellaisna kuin saavuinkin,
tuonen-tyynnä joka hermo, jänne,
palaneena päin ja sydämin . . .
Värisyttää! Täältä pois! Mun täytyy
päästä maille päivän, laulun, työn!
Täällä järki hämyyn himmentäytyy,
täällä alkaa taika Turjan yön . . .

SYYSKUVIA.

Syyskirjavat kuvat
kuin tuulien tuvat
mun sieluni silmien ohitse käy,
monet mennehet muistot
kuin kuolevat puistot —
punahehkunta, jolle ei loppua näy.

Olen tottunut tuohon:
näin nääntyvän ruohon
ja kuolevan kukkien sydämeistäin,
mut mistä, ah mistä
sävel soi kevähistä —
taru lempeni, jonka jo loppuvan näin?

Runon raikuvan kuulen
ja nuoreksi luulen
taas itseni, taas elon karkelo käy,
taas viittovi taistot,
veren kuohuvi vaistot —
punahehkunta, jolle ei loppua näy.

Taas nään sinut illoin
kuin näin sinut silloin
elonliekissä seisovan seppelöpäin,
mua vaativan sinne,
mihin jyrkin on rinne —
taru lempeni, jonka jo loppuvan näin.

Taas voimiini uskon,
taas huomenen ruskon
kerä kultainen henkeni taivaalla käy
kuin auringon hymy,
jumal-aatosten jymy —
punahehkunta, jolle ei loppua näy.

Se leimusi kerran
kuin lempeys Herran,
taas onnesta orvoksi yöhöni jäin!
Pois tummunut multa
on maan-elon kulta —
taru rakkauden, jonka nyt rauniot näin.

NIIN KAUKAA JA SENTÄÄN
LÄHELTA NIIN —

Niin kaukaa ja sentään läheltä niin
soi armas, tuttava ääni,
mun kiertäen unihin kirkkaisiin
ja päivyen kultahan pääni.

Niin kaukaa ja sentään läheltä niin
käy käteeni armas käsi
kuin kerran kuollut kätteleis
sua lapsuuden ystäväsi.

Niin kaukaa ja sentään läheltä niin
mua muistovalkea vainos:
hän nyt on ylin ystäväin,
mut muinen armos ainoo.

TALVIPÄIVÄN PAINUESSA.

Te talvisen taivaanrannan puut,
mitä tiedätte meistä,
elon hallavan hankihin eksyneistä?
Punakeltaiset saaret ja salmein suut,
miten katsotte miestä,
jok'on kantanut ain ilonkaipuunsa iestä?

Ja aurinko itse, mi laskulle käyt,
mitä mietit minusta,
jok' en ymmärrä, saa en selkoa sinusta?
Kuin rakkaus sa minulle suurelta näyt,
sen uskoisin taikaan,
mut onneni painui jo entiseen aikaan.

Se painui, kun petti mun ystävä ylin;
minut jätti hän yöhön
ja päivien päättömien pakkotyöhön.
Vain talven nyt tunnen ja pakkasen sylin,
ah, aurinko meni,
mene pois, mene pois polo rakkauteni!

Hämy hangille lankee. Mut rantojen puut
ne laulavat laulun
kuin elämäni viimeisen, talvisen taulun;
ja tummuvat saaret ja salmein suut
ne lohtua tarjoo
kuin kukkaa, mi vaivaisen kumpua varjoo:

»Miks murehdit, onneton, mieletön mies?
Sua lempivi hän
kuin haavetta valkean yön hämärän.
Olet hälle kuin hiljaa hiiltyvä lies;
sait rakkaudelta,
min päivältä saa nyt yön punakelta.»

Yö tummuvi yhä ja pakkanen kiihtyy.
Hän ei konsana tule,
en konsana häntä ma syliini sulle.
Mun mieleni murhe niin oudoksi viihtyy ...
ah, aurinko meni,
mene pois, mene pois polo rakkauteni!

TAHTI.

Yksi etsi viisautta,
toinen etsi rauhaa,
kolmannenpa sydämessä
veren kosket pauhaa,
nuorin on hän tietäjistä,
pyhyyteensä pyrkivistä.

Virkkaa vanhin viisas yössä:

»Vaikka vuodet painaa,
onpa rinnanriemu, että
viel' en ollut vainaa,
koska Herra salli hetken,
määräs tämän tähtiretken.

Tiedän, etten kotimaahan
koskaan enää palaa,
että täyttyy täällä kaikki,
mitä mieli halaa,
minkä vuoksi olin, elin,
mitä mietin, tutkistelin.

Totuutta on monta mulla,
enempiin ne jakoo,
ajatukset aivojani
niinkuin aurat vakoo,
yhtä vain en tietä keksi:
tulla yksinkertaiseksi.»

Huokaa toinen tietäjistä:

»Tunnen, että palaan,
vaan en tiedä: minne? mistä?
Toki tuonne halaan,
minne painui päivä ehtoon
taivaanrannan palmulehtoon.

Poltto povessain on täällä,
eikä ennen raukee
kuin mun kerran pääni päällä
kuolon kukka aukee,
mielen murhe, tuska tunnon
murtaa multa miehen kunnon.

Tiedän, etten maailmassa
enää muuksi muutu,
miesnä oon, mik' olin lassa,
elämään en suutu,
tahtoisin vain nähdä kerran
rakkauten ja rauhan Herran.»

Jatkaa kolmas jaksajista:

»Koska teitä kuulen,
heräjän kuin horroksista,
päättäneen jo luulen
tämän pitkän tähtiretken,
tulleen elon juhlahetken.

Autuaammat ootte mua:
teitä vaivaa Henki,
mua, maahan vangittua,
valta ainehenki,
kauneus ja kaiken kaiho,
mitä kukkii luonnon laiho.

Sielustain en vielä riistä
siemeniä vaiston,
vaikka tiedän, että niistä
varttuu vilja taiston,
nuo kun voitan voimat elon,
kukistan myös kuolon pelon.»

- Pysähtyi jo tähti pyhä,
tietäjille näytti,
mitä kukin etsi yhä,
mikä mielen täytti,
kaikui heille kaikkialta
sopusoinnun suuren valta.

Heilimöivät henki, aine
heille kerran yhteen,
lauloi rinnan riemulaine
siemenestä lyhteen,
joka kelpas jumalille,
mutta kasvoi ihmisille.

RITARIT.

Ne lempi ne ritarit uljahat,
ne huokasi aamuin ja illoin,
he samaa imepää rakastivat,
tuo virkkoi vanhempi silloin:

»Mun palaa rinta ja palaa pää,
minä matkaan suurihin sotiin,
siell' aika on säiläni välkähtää,
sinun lie paras jäädä kotiin!»

Veli vanhempi matkasi maailmaan,
teki töitä hän miesten ja miekkain,
veli nuorempi jäi kotinurkkahan vaan,
mut hän oli veljistä viekkain.

Kun tähdet syttyy ja saapuu yö,
hän impensä ikkunan alla
niin hiljaa luuttunsa kieliä lyö
sydänhaaveella hartahalla.

Veritöistä hän veljensä laulut luo,
oman lempensä noihin liittää,
pian ikkunaan käy impi tuo,
sen aukaisee sekä kiittää.

— »Runo laulaos töistä Rodrigon taas,
sa ruhtinas lauluniekkain!»

— »Hän kunnia kaiken on kansas ja maas,
tarun kerron ma keskeltä miekkain.»

— »Ah, luuletko, uljas mun unhottaa
vois kalpojen karkeloissa?»

— »Jäis ennen mult' unhoon taivas ja maa,
jos itse ma oisin noissa.»

— »Sun hehkuiko mielesi milloinkaan
myös haaveista sankaritöiden?»

— »Isabella, ma lemmestä hehkun vaan,
käyn aaveena kuutamöiden.»

— »Minä miekkojen leikkiä ihailen.»

— »Minä vain olen lempeni orja!»

— »Minä lemmin laulua vapaiden.»

— »Käy sydämessään sota sorja!»

Hän jälleen luuttunsa kieliä lyö
niin kummalla kaipauksella
ja tähdet viittoo ja tuoksuu yö,
ei torjua voi Isabella.

He muistavat veljeä taistelevaa,
he huokaavat hehkuvien rinnoin,
he suutelevat sata suudelmaa
he syleilevät sydän-innoin . . .

MEREN RANNALLA.

Istun, istun, neiti nuori,
katselen sinistä merta,
ajattelen armastani,
muistan suurta sulhaistani,
mennyttä meren ylitse
keskellä kesäistä yötä.

Vannoi hän takaisin tulla
syttyessä syksyn tähden.

Jop'on syttyi syksyn tähti,
ei tullut takaisin armas,
tuuli pohjoinen porotti,
ei tullut keralla talven,
meret suuretkin sulivat,
ei sulanut poveni poltto,
taas on Suomen yö suvinen,
ain on armas saapumatta.

Istun, istun, neiti nuori,
illan valkean hämyssä,
rannan kuohuilta kyselen,
tutkin taivon pilvilöiltä,
pettikö minun omani,
unhottiko uskollisen.

Rannan vaahto vastoavi:

»Niin on mieli miehen nuoren

kuin aalto meren selällä,
tuulen viemä, toisen tuoma,
viskoma joka vihurin.»

Hattarainen haastelevi:

»Tutki ennen, turha tyttö,
tuulen tietä taivahalla,
polkua suvisen pilven,
pihat ilman piirtäväisen!»

Istun, itken, neiti nuori.

Kuulen saapuvan sanoman
ilman pitkiltä pihoilta,
Luojan lempeän tivilta:
»Mitä itket, turha tyttö,
Suomen suuressa kesässä?
Eipä sulhosi luvannut
tulla yössä valkeassa,
vannoi hän takaisin tulla
syttyessä syksyn tähden.»

Jop'on kuivui kyöneleeni,
mieli helläksi herahti;
vuotan vielä vuoden, kaksi.

KALYPSON SAARI.

Hän saaren rantoja yhäti käy,
Odysseus, sankari Hellaan,
hänen mielensä oudoksi synkistäy,
ei venhoa vapauttavaa vain näy,
Kalypso, neitonen saaren,
hänet kahlehti kauneudellaan.

Hän aistivi, kuinka myrskyssä
merimiehet aavalla laulaa,
miten haahdet heittyvät hyrskyssä,
veen päällä vellamot tyrskyssä,
ja kuinka kuohuista rannan
ne nostavat kättä ja kaulaa.

Niin raskaasti rintansa huoahtaa:

»Ahot Ithakan, ah, te armaat,
teit' enkö siis enää nähdä saa,
kotiliettä en koskea korkeaa,
mua tervehti eivät koskaan
siis äidin, ei puolison parmaat?

Tuo tuhkahan sortui Ilion,
mut Ithaka mennyt on myötä,
olen tullut ma suureen turmiohon;
kuka voitettu nyt, kuka voittaja on,
en tiedä, mut tiedän, että
elo maineeton on manan yötä!

Akilleus, ah, olet miekkoinen mies,
joka Tuonen lehdoissa lepää,
Agamemnon, hän tiensä varmaan ties,
Menelaoksen lauha on taas kotilies,
mult' yksin miks kodin armon
Poseidon ankara epää?

Puna häpeän peittävi poskiain,
mun rintani kaihosta riutuu,
en viestiä saa sotaveikoistain,
en poiastain, jään tänne ain
kuin kurja mies, kuin Paris,
mi lemmen huolihin hiutuu!»

Hän huokaa, hän rantoja raisuja käy,
Odysseus, sankari Hellaan,
hänen katseensa kyynelin kylmentäy,
ei silmänsä sirkeä neiti näy,
mi lähestyy, noin virkkaa
hänet valliten vienoudellaan:

»Sun käärin ma kutrein ja sulkkuvöin —
mitä on isänmaa, mitä maine?
Sun huokaan ma huulias päivin ja öin,
Odysseus, ah, sua ain ikävöin,
meri ääretön on, yli äärten
lyö lempeni kultainen laine!»

Ja päivät ja viikot ne vierivät pois,
kuut kulkevat niinkuin aaveet,
on joskus kuin kuoroa ilmassa ois,
kuin laineilta sankarilauluja sois,
taas pilvinä päivän tieltä
ne haihtuvat kuin kotihaaveet.

TOTTA JA PILAA.

Runonpää.

1

SOPUSOINTU.

Terve rauha, rakkaus,
Suomen suuri kukoistus,
kohta tääll' ei vihaa kukaan,
mennään kaikki muiden mukaan.

Puske eivät puolueet,
onhan kaikki yhtyneet,
uni kaiken kansan taattu,
yöhön asti päivä maattu.

Joskus joku riehahtaa.
Silloin suuttuu koko maa,
yhtyy koko yhteiskunta
luomaan päälle unhon lunta.

Kuka lukee lehtiä?
Harva taitaa ehtiä.
Poistuneet on polemiikit,
aatepistot, sanapiikit.

Eihän toki loukata
saane kukaan toistansa,
siksi leikkii kiltit kilit,
missä muinen hulivilit.

Aattehia loukatkaa!
Siit' ei järky Suomenmaa.
Henkilöitä karttakaatte,
silloin itse rauhan saatte.

Kansanvalta vaikenee.
Kannel yksin helisee,
piirtäjien pilkkataito
vuotaa vaan kuin lämmin maito.

Yhdyn yhteisointuhun,
kutsun siihen sun ja mun.
Riidelköhön roskaväki!
Meillä kukkuu rauhan käki.

27/3 1914.

ROVASTIN TUPAKKALAKKO.

Kielsi tohtori topakka
kirkkoherralta hyvältä
tuon tutun tupakanpolton.

Vaari sauhunsa veteli
niinkuin ennen iltiksensä.

Poiat, tyttäret puheli,
sukulaisetkin saneli:
»Eikö jo isä osaisi
hillitä himoja mielen?»

Ukko kuunteli, hymyili,
hyvät kiskoi rintasauhut.

Virkahti vävykin, nainut
vasta neien pappilasta,
kylän kiivas kappalainen:
»On häpeä vanhan miehen
olla noin halunsa orja!»

Urahti hyväkin ukko:
»Voinen hallita haluni,

kun sinä hallitset halusi,
naurata et naista nuorta
koko kullaisna kesänä.»

Lupasivat kättä lyöden.

Tuli kolkkous talohon,
kova aika kummallekin,
kulki yksin ukko, yksin
maita maisteri vaelti,
kumpikin rypyssä otsin,
silmin synkin, syyttäväisin.

Kerranpa kesäisnä yönä
vävy istui ikkunassa,
tuumi kohtalon kovuutta,
saapui siihen nuorikkonsa,
näytti puutarhan polulle,
virkahteli virnahuulin:
»Katsopas isän iloja,
katso tuonne tuomen alle!»

Siellä istui vanha vaari,
veteli sauhuja sakeita
myhäellen, suu mytyssä.

Tuot' oli tehnyt yöt suviset.

Kauhistui jo kappalainen,
sentään itsekin älysi
turhaksi lupauksensa;
sopu säilyi pappilassa.

Huomenna hymyili kaikki
luonto, luoja ja inehmot.

JUHANNUS HELSINGISSÄ.

— »Juhannus on tullut, ja tule tyttö mukaan, valmis ma oon, mua varro ei kukaan!»

— »Juhannus on minulla ja juhannus on sinulla, vaan mitä kanssas on tekemistä minulla?»

— »Sua kaiken jo talvea katsoin ma, kulta,
silmäsi sytti mun sydämeni tulta.»

— »Entä jos seuraisin, siis mitä sinulla?
Minulla on riippuva mattokin, minulla!»

— »Minulla on vene, joka varmana kiikkuu,
vaikka sen laidoilla lempikin liikkuu.»

— »Vakavamman varaan mieli on minulla!
Lie kuten lainehet lempikin sinulla?»

— »Lempeni luja on kuin purressa ruori,
kun sitä kätesi sun kääntävi nuori.»

— »On joka sormella moisia minulla?»

— »Matkaani menen, jos on toisia sinulla!»

— »Älä mene vielä! Ma tahtoisin jatkaa . . .»

— »Jatkatko kanssani elämäni matkaa?»

— »Juhannus on minulla ja juhannus on sinulla,
mutta ei muuta kai tekemistä minulla!»

HELKALAULU.

Kaikki piiriin, kaikki myötä,
pyörikäämme pitkin yötä,
helkalaulu laulakaamme,
harvoin toisihimme saamme,
arki kuuluu ahkerille,
pyhä-illat iloisille.

Teemme päivät orjantyötä.
Karkelkaamme kaiken yötä,
laulakaamme lauantaita,
kun on kaksi sunnuntaita
peräkkäin nyt kerran meillä,
sekä meillä että teillä!

Näätkö varjotonta yötä?
Kaikki piiriin, kaikki myötä!
Heleällä helkakuulla
kaikukoon nyt kaikkein suulla
huoletonna laulu Suomen,
kunnes koittaa uusi huomen.

Huomen tuopi uutta työtä
työll' on uusi huoli myötä,
huoletonna huojukaamme,
harvoin joutohetken jaamme,
harvoin köyhä lemmen saapi,
köyhän lapsi laulahtaapi.

KEVÄTMYRSKY.

Mikä karkelo maassa? Mik' ilmassa soitto?

— Se on kevään ja nuoruuden voimien
voitto. —

Mi virroilla viske? Mi metsässä ryske?

— Jäät lähtevät, on pyhän vapauden jyske! —

Mut tuolla, mut tuolla mitä maassa
niin kierii?

— Mädat lehdet vain hautaansa vinhasti
vierii! —

Mikä niillä niin kiire ja kauhu ja hätä?

— Elon uuden ne nousua kestä ei tätä! —

Siis kuulunko syksyyn vai kevät-aikaan?

— Saat uskoa vain oman tarmosi
taikaan! —

Mut rakkaus jos sydänraukan jo särki?

— Se maahan siis hautaa, mut säilytä
järki! —

Mihin muistoni haihdutan toivojen tieltä?

— Elon tiedoks ne muuta, saat onnesi
sieltä! —

Mut tieto jos tuo vain onnettomuutta?

— Siis tarvitset tietoa, oppia uutta! —

Siis kertonet mulle, mik' kevään on oppi!
— Sa raivaa henkesi jokainen soppi!
Mik' on madonsyömaa, sen mato syököön,
mi kestä ei myrskyä, myrsky sen lyököön! —

4. 5. 1916.

IV

KÄÄNNÖKSIÄ JA MU-
KAELMIA

AURINGOLLE.

(Edmond Rostand)

Oi sinä, joka kuivaat itkut pienten kukkain,
teet lehdestä kuolleesta perhon elävän,
kun Pyreanean tuulet mandelpuiden hajatukkain
värisyttävät sydämiä kuin ihmisrukkain
näät kohtalon kourissa vääntelevän.

Sua jumaloin, Aurinko! Sinä, jonka valo
otsat kaikki seppelöi, mehut kaikki kypsyttää,
min säteissä säihkyt joka kukka ja talo,
joka kuin Luonto-äidin ja rakkauuden palo
ain itseänsä jakaa ja kokonaiseks jää!

Sua laulan, sa saat minut ottaa papiksesi,
sa sinivetten, punapurttien päilyjä, oi,
mi valitset niin usein, kun painut laskullesi,
vain mökin köyhän ikkunan airueksesi,
mi hyvästisi viimeisen viskata voi!

Sun paisteestas pappilan päivänkukat aukee,
sun sätehesi kiiltämään kirkonkukat saa;
läpi niinipuun lehvien, ilta kun raukee,
valonuoles niin kirkkaina eteeni laukee,
ett' tuskin maata polkea uskaltaa.

Sa rusottamaan saat ruukun tummankin
pinnan,
joka kuivavan rääsyn lipuks kunnian teet,

sa kultaat vilja-auman kuin kuningasten
linnan,
sen pikkusisko, mehiläiskeko, siinä rinnan
saa sulta sivumennen myös kultahetaleet.

Sulle kunniaa niituilla, metsissä, mailla!
Sa siunauksen tarhoille, tanhuille suot.
Mitä sisiliskon silmät ne ois sua vailla,
mitä joutsenen siipi? — sa mestarin lailla
joka viivat suuret, mutta myös pikkuseikat
luot!

Sinä leikkasit irti tuon kaksoissiskon tumman,
mi luona lepää sen, ken on luotu kiiltämä än
soit kaikelle kauniille kaksoisluvun kumman,
kun annoit joka asialle varjon tuon summan,
mi usein on kauniimpi kuin se itsekään.

Sua jumaloin, Aurinko! Ruusut ilmi loitset,
tuot lähteesen tulet, luot luojat pensaston!

Puun pimeän sa punaat, mielen halvan
haltioitset!
Oi Aurinko, mi kaikki muuksi muutat,
arvioitset,
jota ilman ois kaikki — vain sitä kuin se on!

SHAKESPEARE.

*Prologi hänen vuosisataisjuhlaansa Helsingissä
23 p. huhtik. 1864.*

(Zachris Topelius)

Ken ruhtinas tuo laulun maan
noin sitoi valtakourallaan
runouden, neron valtikkaan
titaanit uhmaisimmat
ja myrskyt intohimojen

löi säännön, muodon kahleesen,
elämän valtamerien
näin viihdytellen vimmat?

Hyvä ja paha taisteli,
taivaasta tähti putosi,
suur' oli aika, suurempi
se sydän myrsky-huima,
humussa tuulten kasvoi se
kuin liekki, laulu, sytyke
ja paistoi vuosisadoille
kuin tulenpatsas tuima.

Maan tomuhun, maan harhoihin
se sinkos, mutta kuitenkin
se kuului tähtitarhoihin
ja korkeuden kotiin,
tuon tulen löysi mieron mies:
inehmo, heikko vain, kenties,
hänessä hehkui Luojan lies,
hän kuului jumal-sotiin.

Kuin hän ei kukaan kuoleva
tajunnut pahaa, parasta,
ei pientä, suurta, jaloa,
ei keskinkertaisinta,
ei kumaraa, ei ylpeää,
ei pimeydessä piilevää,
ei jyrkännettä jylhimpää,
min kätki ihmisrinta.

Ja kukaan mies ei päällä maan
viel' ole vilpin, murhankaan
jo itse saanut sanomaan
niin tunnon-tuomioitaan,
ja koskaan viel' ei ihmisen
niin hyve käynyt hymyten,
kun kuolemaankin kulkien
nyt sai se palkinnoitaan.

Kuvattu aikakirjoja
niin rohkeilla ei vedoilla,
niin hahmoja ei haudasta

viel' ole ilmi tuotu,
ei eteen kansan kasvavan
vaiheita entismaailman
pivussa elon purppuran
niin ihanasti luotu.

Siks suuruutta jos lempii ken,
hän kohta oma onpi sen,
on mahti maitten, kansojen,
ei jouda mullan alle:
vaikk' urhon kattaa kummun yö,
on kansain suuri rauhantyö
se liitto, jossa Suomi lyö
nyt kättä Europalle.

Näät ihmisyyden laulaja
hän oli Herran armosta,
tuon lahjan piti arvossa
ja palveli näin Luojaa;
Hän, lähde kaiken valkeuden,

myös Shakespearen loi seppelen,
soi kuolevalle säkenen,
mi kuolemalta suojaa.

LENORE.

(Bürger)

Lenore nousi, koitti koi,
hänt' uni raskas painaa:
»Kuin kauan viivyt, Wilhelm oi,
liet uskoton tai vainaa?» —
Keralla Fredrik kuninkaan

hän lähti sotaan Böhmin maan,
ei mitään miekan tieltä
ees kirjoittanut sieltä.

Väsyivät pitkään riitahan
kuningas, keisarinna,
tekivät rauhan rakkahan,
ol' kevät kaunehinna;
soi rummut, torvet toittotta,
kotihin joukot samoaa,
hei, sotalauluin soivin
ja virvin vihannoivin.

Ja pitkin teitä, polkuja
ja maita kaikkialla
nyt nuori, vanha vastassa
on miellä riemuisalla.
Iloitsi moni morsio.
Ah, taatto! huusi lapset jo,
Lenore suruissansa
vain vartoo sulhoansa.

Rivistä riviin kulki hän
ja nimet kaikki kysyi,
ei vieri viesti elämän,
salassa sulho pysyi.
Pois joukot riensi riemuineen;
hän heitti hapsset hajalleen
ja maahan syöksyi raivoin,
hän enää eli vaivoin.

Luo äiti kyllä kiirehti:
»Ah, armahtakoon Luoja!
Laps armas, kuink' on laitasi?
Mun sylissäin on suoja!»
»Oi äiti! Kaikk' on mennyttä,
maailma, onni, elämä,
myös Luojan armo mennyt,
ma kuolen murheesen nyt!» —

»Ah, Luoja auta, armahda!
Laps, isämeitä lue!
Kaikk' oikein ohjaa Jumala;

nyt, Herra, meitä tue!» —
»Oi äiti! Harha houkkion!
Jumala väärin tehnyt on,
lie turha Häneen luottaa,
myös rukous on suotta.» —

»Ah, Luoja, tiedän, tunnen sun,
sa autat armos tautta,
pois huolet haihtuu siunatun
tuon sakramentin kautta.» —

»Ei, äiti, turru tuska tää,
ei kuollehelle elämää
voi sakramentit suoda,
ei hoivaa mulle tuoda.» —

»Laps, entä jos tuo viekas on
maan muukalaisen puolla
avion uuden, uskoton,
jo solminutkin tuolla?
Laps, sydän tuo sa unhot!

Ei siitä hälle onnea;
kun täyttyy elon määrä,
myös painaa vala väärä.» —

»Oi, äiti! Kaikk' on hukassa!
Mi mennyt on, ei palaa.
Mun onneni on kuolema,
en muuta enää halua.
Ah, että tänne synnyinkään!
Ah, sammu, valo sielun tään,
on Luojan armo mennyt,
ma kuolen murheesen nyt!» —

»Ah Luoja, ethän tuominne
sa tuota lapsirukkaa!
Ei järjissään hän haastele
hänt' ällös heitä hukkaan!
Laps, huoles maiset unhota!
On sulla taivas, Jumala,
sa muista sielus ylkää,
mi milloinkaan ei hylkää.» —

»Oi, äiti! Mit' on taivaskaan!
Oi, äiti! Mit' on Horna?
Wilhelmin luon' on taivas vaan
ja häntä ilman Horna!
Ah, että tänne synnyinkään!
Ah, sammu, valo sielun tään!
Hänt' ilman jää en eloon,
käy taivahan en iloon.» —

Näin tuska häntä tuiversi
nyt kautta suonten, aivoin,
näin Sallimusta syytteli
ja herjasi hän raivoin;
löi rintaa, kättä väänteli,
siks kunnes päivä himmeni,
kuu taivahalle sousi
ja kultatähdet nousi.

Mut kuule! kuule! Ulkoa
kuin ratsun kopse kaikuu,
ritari nousee portaita,

sen kannusraudat raikuu;
ja kuule! kuule! kolkutin
jo helkkää äänin hiljaisin,
ja portin takaa soipi,
niin että kuulla voipi.

»Halloo! Laps, miksi avaa et?
Nukutko, valvot siellä?
Sa itketkö vai hymyilet?
Mua millä muistat miellä?» —
»Sa, Wilhelm, ah! Näin myöhällä?
Mult' ollut mielen särkeä,
on valvokki ja uni!
Mist' tulet, kaivattuni?» —

»Vain sydän-yöllä samoomme.
Ma Böhmin maasta kulen.
Ma myöhään lähdin matkalle,
sua ottamaan nyt tulen.» — —
»Ah, armas, ensin tänne käy!

Yön tuuli tuima viilentäy,
sua sisään pyydän käymään,
syyliini lämmittäymään.» —

»Laps, laulaa anna tuulien,
suo ulvoa sa niiden!
Soi kannus, korskuu hevonen
kuin ois se orhi Hiiden!
En jäädä tohdi! Nopeaan
mun taaksein nouse satulaan,
on peninkulmaa sata
häävuoteeseemme rata.» —

»Ah, sadan peninkulmanko
häämatka meill' on, luulet?
Löi yksitoista kello jo,
min soinnun vielä kuulet.» —
»Kuu paistaa! Ratsut raisut ain
on meidän ynnä vainajain,
sun tänään vielä, lupaan,
vien hiljaiseen häätupaan.» —

»Tuo tupa miss' on, millainen?
Häävuotees missä piilee?» —
»Etäällä! Lautaa kuus! Mut sen
on suoja tyyni, viilee.» —
»Ma mahdunko?» — »Me kumpikin!
Mut joudu, juokse, armahin,
häävierahat jo hartoo,
häävuode meitä vartoo.» —

Lenore lensi, kiirehti,
nous povi niinkuin palkein;
hän ratsumiestä syleili
jo käsivarsin valkein;
jo heittyi orhin selkähän.
Hihhei ja hei! Ei pelkää hän,
vaikk' onkin vauhti huima,
lyö tulta laukka tuima.

Kuin kahden puolen tien nyt puut
ja niitut, nummet kiitää,
kumahtaa sillat, virransuut

ja viidat ohi liittää! —

»Kuu kirkas on! Ah armahain,
on raisut ratsut vainajain,
sua kammottaako kuolleet?» —

»Ah, ei! Mut jätä kuolleet!»

Mi tuolla laulu, soitto soi?

Nuo kaarneet mitä tuumii?

Soi kellot, kuolinvirsi, oi:

»Me hautaan viemme ruumiin!»

Jo saapuu kalmansaatto luo

ja paarit, arkun tuopi tuo;

kuin kurnu sammakoiden

on laulu kantajoiden.

»Kesk'yöllä ruumis haudatkaa,

te soiden laulun, surun!

Nyt sulho suuri ratsastaa,

vien kotiin kullanmurun!

Hei, lukkari! Sa kuoros tuo,

häälaulua mun kuulla suo!
Hei pappi! Siunaa meidät!
Ma häihin kutsun teidät!»

Katosi paari, vaikeni
myös laulu, soitto; heitä,
hurraa! kaikk', kaikki seurasi
nyt pitkin maita, teitä.

Ja eespäin vaan, hihhei ja hei!
tuo vauhti tuima heidät vei,
yöss' orhin harja huiskaa,
tien kivet tulta tuiskaa.

Kuin kahden puolen tien nyt puut
ja pensaat, kummut kiittää;
kylät ja kaupungit ja muut
asunnot ohi liittää! —

»Kuu kirkas on! Ah armahain!

On raisut ratsut vainajain!

Sua kammottaako kuolleet?» —

»Ah! Jätä maahan kuolleet!» —

Kas, kas! Tuoll' yössä tanhu käy
kuin ratas kehräpuinen,
se milloin näkyy, taas ei näy,
on joukko omituinen. —

»Hihhei! Sa kansa karkelon,
vien vuoteeseen ma morsion
häätanhu tanssikaatte,
niin kera tulla saatte!»

Ja kohta kumma kansa tää
kahisten myötä hiipii
kuin pensasto, kun tuulispää
sen lehdet kuivat riipii.
Ja eespäin vaan, hihhei ja hei!
tuo vauhti tuima heidät vei,
yöss' orhin harja huiskaa,
tien kivet tulta tuiskaa.

Kuin kiittää kuudan-maisemat,
kuin kaukometsät väikkyy,
kuin yllä tähdet, taivahat

ja taivaanrannat läikkyy!
»Kuu kirkas on! Ah, armahain!
On raisut ratsut vainajain!
Sua kammottaako kuolleet?» —
»Ah, voi! Sa jätä kuolleet!» —

»Hei! Hei! Jo kukko kiekuihan?
Pian tuntihiekka loppuu.
Ah, tunnen aamun koittavan!
Hei, orhi, nyt on hoppu!
Hihhei! Päämäärä tässä on.
Jo aukee vuode morsion,
on raisut kuolon ratsaat!
Täss' ovat portin patsaat.» —

Ja kohta rautaportin luo
hän suistain ratsun sinkoo,
lyö piiskallaan, ja portti tuo
pois telkimensä linkoo.
Kilahtaa auki aïdat sen,

käy juoksu yli hautojen,
ylt'ympär' ristit yössä
vain välkkyy kuudanvöössä.

Haa, katso, katso! silloinpa,
huh, seikkaa hirveätä!
ritarin putoo harniska
kuin ruumisliina mätä.
Miss' oli äsken hällä pää,
nyt kallo paljas irvistää,
luuranko viikatteineen
ja tunti-mittareineen.

Hypähtää hepo, korskahtaa,
sen turpa iskee tulta,
ja hei! sen alla aukee maa,
jää sulho vain ja kulta.
Huu! ulvoo ilmat autiot,
huu! vastaa hauta-onkalot,
Lenore tuntee pelon
välillä kuolon, elon.

Ja kummitukset kuutamon
nyt kehään järjestäyvät,
kajahtaa laulu karkelon,
he piiritanssiin käyvät;
»Vaikk' katkee sydän, kärsi se!
Äl' Luojan kanssa riitele!
Hän sielus armahtakoon;
käy ruumis maan nyt rakoon.»

RISTILUKIN LAULU.

(Adolf Paul)

Aho vihreä paahteessa auringon
salon harhaisan helmassa on,
siell' istuvi lukki niin musta kuin yö,
vain vaaninta häijyllä työ.
Kas, auringon välkkeitä väijyvi tuo,

ne kelmeiksi kehrää ja verkon hän luo
niin voimallisen,
ah, niin kevyen,
min silmuihin sielut hän pauloo ja lyö
ja kiusaa ja surmaa ja syö.

Ja valkeus ja päivä niin valjuksi käy,
yli maailman yö pimentäy,
siell' ihmiset sieluttomat haparoi,
mut toimehen tulla he voi.
Yö heistä on kirkas kuin huomenen koi,
mut huomen jos koitti, se yön pelon toi,
he aaveilevat,
he haaveilevat
kuin henkensä vankka ja valtava ois,
ja hukkuvat, nukkuvat pois,

Mut lukki se kehrää ja tummuvi maa;
ei sielua yhtä hän saa,
halk' aikojen astuu se seppelepäin,

käy urholta urholle näin,
se valtikan heille ja herruuden suo
ja voiton ja herjan ja kuoleman tuo
ja tuskan ja yön
vuoks sankarityön,
kaikk' kamppailevat lukinlangoissa nuo,
ja kaikilta hurmeen hän juo.

ILTA RANNALLA.

(Arvið Mörne)

Rannan honka vaeltavan
varjonsa näkee vesiin:

»Tumma puu sysimusta-latva,
ken sa oot?»

Merien mainingit vastatkoot!

Taas on kaikki hiljaa.

Yksinäinen

tuuli yön vain vielä käy,
haavanlehtiin lepyhy, nukkuu,
metsät vait on vallan.

Yksinäinen pilvi liukuu

ilman alla,

päällä pohjoisimman harjanteen.

Rauha saartaa taivaan, maan ja veen,

Taivas tummuu.

Rannan honka vaeltavan

varjonsa näkee vesiin:

»Kaunis puu, sa oudonsynkkä-oksa,
vailla pohjaa, suojaa, ohjaa,
mistä voimaa imi juures, mistä
heimos heilinyt on ylhäisistä?

Tummuus tutkimaton latvas peittää.

Runkos vapisee, se varjon heittää,
vartoneeko helmas himmee, musta

tähden tai yötuulen kohtausta?
Kaunis puu,
kaltaisein sa oot!
Ken saa oot?»

Rannan puu nää varjoaan ei enää,
vedet viihtyy, nurmet nukkuu,
metsät mykistyy. Yö kaikki kattaa.
Pimeys hiipii puiden runkoin väliin,
väikkyy rantaan, läikkyy vesiin,
kaartaa kannet taivaan,
syttää korkeudessa, syvyydessä
tähdet helmen-heljät, tuikkivaiset.

JOTAIN TAHDON TIETÄÄ —

(Arvid Mörne)

Jotain tahdon tietää,
enkä liikaa,
salaisuutta tahdo en
hohtokivi-kaunehen,
sanain merkitystä en
laulussa, jot' ihailen,
tarkoitusta elon en
nykyisen, en entisen.

Jotain tahdon tietää,
enkö liikaa,
en, miks hyisen ruudun kukka niin on
tähden lainen,
en, miks Herran kaaren piirtää pilvi
satavainen,
en, miks runon poljento kuin kedon
vilja keinuu,
en, miks loppusoinnun umput laulun
puussa uinuu.

En, miks itse laulan tässä pitkin kesäpäivää,
runous on kukkanurmi, kulkee monta häivää,
katse kiiltää, kukka tuoksuu, laulaa
leivo pilvein,
ett'on kesä, ett'on elo hällä ilon ilvein.

PIKKU NEIDIT.

(Hjalmar Procopé)

Ne pikku neidit teikkaa,
ne katuviertä kapsaa,
ja kengänkannat keikkaa
ja kukat hattujen,
nuo kautokenkä-janat
kuin rannan kaislat rapsaa,
vain hulmuhome-vanat
jää heistä jälkehen.

Ne käy kuin karavaanit,
ei heitä paina mure,
ne kiikkuu kuin banaanit
parein ja joukoittain,
on saaneet viran vakaan,
he eivät silti sure,
ei palkan pienuuttakaan,
mut kiire heill' on vain.

He etsii tärkein elein
pian konekirjaimia.
he rientää poskin helein
pian puhelinten luo,
ne pikku neidit pyörii,
ne tietää, rattahia
on kaikki, kaikki hyörii,
kun käskee kello tuo.

He käyvät elon läksyyn,
sen päivätyöhön pitkään,

rikasten ääneen äksyyn
ja korkolaskelmiin,
he uurtaa ja he puurtaa,
ei kestä voimat mitkään,
jo vanhuus selän kuurtaa
ja hylyks jää he niin.

Mut siifä viis, he tuumaa:
hapata lailla lesken
tai ruokarouvan, huumaa
ei myöskään onni se;
osaamme emme myö me,
vaikk' katukansan kesken
me automaattiss' syömme
vähäisen palamme.

Me emme istu, neulo
myös koru-ompelusta
ja kosijoita seulo
sadoin ja tuhansin,

mut rakkahalle riittäin
me raositamme usta
kai niiaten ja kiittäin
kuin iso-äitikin.

NUNNA

(Ernst V. Knape).

1

Lyö, lyö, lyö,
nyt lyö epätoivon pyörremyrsky
merta sielujen kiusattujen.

Yö, yö, yö!
Valkeutta ohjaavaa ei näy.

Yö, yö, yö
yli ihmissielujen kiusattujen.

Rauhaa, unta ja rauhaa vain!

Rauhaa sieluille ahdistetuille!

Rauhaa tuskien tummyuteen,

rauhaa kalvavan kaihomielen!

Rauhaa, unta ja rauhaa vain!

— Nyt myrskyt meidät kuolohon

laulaa.

Puun heelmää emme maistaneet,
mut paratiisin kadottain
me kauan oomme harhailleet
jo teitä orjantappurain;
ah, onko portin enkeli,
mi meitä uhkaa miekallaan,

sen airut, joka armossaan
parantaa haavat lupasi?
Ma sinne, sinne kaihoan
luo elon lyhven unelman,
miss' unhoitusta laulut soi,
puu tumman-vehryt huminoi.
Tuon katumuksen tunnen vaan:
kun meidät liitti mahti maan,
miks tuhat vuotta eläneet
me emme, tuhat lempineet
ja nousseet vielä haudastamme!
— Niin raukes hukkaan unelmamme.

Sun saapuvan kuulen, et rauhaa suo,
tulet hiljaa tummassa yössä,
sinä saavut kuin liekki ja leimaus luo
tai vyöryväin vetten vyössä.
Pois väisty, kiusaaja, pois, ah pois!

— Pyhä Maaria, päästä, auta!
Suo tuokio rauhan, jos lyhytkin ois,
tai taistoni pitkän hauta!

Herra, Herra!

Verin hehkuvin täytyy mun itkeä, vartoa
niinkuin eksynyt laps,
näin haavehin ijäti kalvavin hartoa;
kaunis sielu on kuollut ja harmaa on haps.
Ja koskaan ei syli lempivä saavu,
ei armas — Pois!

Taas yö minun tuskaani ilkamoi,
taas helkkyvä lapsennauru soi.
Pyhä Maaria, köyhä ja hurskas, oi,
oli rikkaus sulla, mi lohdun toi,
oli sulla laps! —

Herra, Herra!

Mua uhkaa maallisen lemmen uni,

sa näät minun tuskani, kamppailuni,
et rukousta kuule sa milloinkaan!

— miks teit niin kauniiksi, kauniiksi maan?

Käy elon taulut ohi himmeten
kuin iltataivaan varjot vaihtuuiset.
Mun tieni on kuin tiet on puistojen,
kun kuoli päivän viime ruskot maiset.
Soi ympär' elon laulut vaieten

kuin puiston tumman lehviin kuiske tuulen,
vait astun, askeliain kuule en,
toiseksi unta, uneks totta luulen.

— Etäältä oksain alta portti hämöttää,
käyn kohti kummastellen hiljaa, mit'
on tää — —

PIENOISKUVIA

(Ernst V. Knapé).

1

RANNALLA.

Tyy'n' oli ilta ja yöhön siirtyi,
vesiin hehkuvat pilvet piirtyi.

Et antanut sanaa, vain silmäyksen,
mut syvemmän kuin meren syvyyden.

Soi sävel kumean mainingin
myrskystä, menneestä ammoisin.

Aurinko aaltojen valkeuteen
vaipui taa meren viihtyvän veen.

Yöpilvet palaa,
hehkuu ja halaa,
verta ne valaa
ja sammuvat pois.

LELULINNASI SÄRKYI —

Lelulinnasi särkyi ja katkeraan
nyt itkset sa vuoksi sen.
Itke, itke, mun ystävään,
surun tuon minä tuntenen.

Ma kerran leikkiä tahdoin, ma myös,
tuvan tein minä kaunoisen.
Itke, itke, mun ystäväin,
surun tuon minä tuntenen.

KUNINGAS BÖRJE.

On vanha jo kuningas Börje, jää
jo häneltä valtikka, valta.
Pyhän haudan hän matkaa haaveksii
ja pääsyä synnin alta.

Hän jättää nyt kotinsa, kontunsa,
vuoks sielunsa murehtivi.
Korun yhden hän ottaa myötä vain:
se sormus on kolmi-kivi.

Ens kivi kuin kastehelmi on,
ei kaipaa se kirkastusta.
On toinen kuin veri punainen
ja kolmas kuin yö musta.

Ens kivi on nuoruus kuninkahan
ja toinen on kuningasrata,
mut kolmas kaikkea merkitsee,
mitä hällä on kaduttavata.

On vanha jo kuningas Börje, jää
jo häneltä valtikka, valta.
Hän haudan jo matkaa haaveksii
ja pääsyä taakan alta.

ELO JULMAKO ON?

Elo julmako on? Me väitämme niin,
kun varpunen maahan putoo,
mies sortuu sorjihin unelmiin.
Se ei kysy tahtoa sun, ei mun,

se ruusujen tuoksuun tappaa tään,
tuon ruhjovi ruusunpiikeillään.
Tomuhiukkanen, tähti tai mato maan —
ikirauhaan polkien polkuaan
se kaikki ne siittää ja murskaa vaan.

MONELLE.

Olemuksesi pohjasta etseit
elon pulmien avainta.
Mitä sen oli ulkopuolla,
ylenkatsoit ja torjuit sa.
Mut siinä kun uursit ja puursit,
se pieni, min henkesi syrjähän heitti,
niin suurtui, että muun kaiken se peitti.
Sa itsesi katkerin vihamies!

HAUTALAULU.

Sävel: Integer vitae.

Vaikerrusta ei: elon, kuolon kuormat
miellä miehekkääll' ovat kannettavat.
Hehkuu helka-yöt, tulet toivon tuikkaa,
haipuvat
hautaan.

Hetket kiittää, vuos unen lailla vierii,
unhon varjoihin sukukunnat vaipuu,
päivät ihmisten levotonna lentää
hautojen
rauhaan.

ELIEL ASPELIN-HAAPKYLÄ.

IN MEMORIAM.

(S. Wettenhovi-Aspa).

Egyptin kuolonkirja sanoo: sielu käy
kotiinsa Aurinkoon kautt' töiden hyvien,
muumio ehjä vaikka hautaan himmentäy,
niin kauan kuin lyö arpa aikain syvien,
mut Henki, jok'on sielun korkeampi Minä,
jää sinne, missä suret yöt ja päivät sinä.

Tää usko varma vakuudestaan olla voi,
näät Henki aina muovaa muodot ainehen.
Ylevä kuinka viisauudessaan salamo
tuo Totuus, joka sietää maassa mainehen,
mit' että elämässä enin lemmit sinä,
ain läsnä on kuin sielun korkeampi Minä.

Ei sovi meille ujut jäähyväiset nyt,
käsissä sepeleet me vaikka seisomme,
siks virkamme: on kaunis sielu lähtenyt
tapaamaan Tuonen ikituttaviamme,
valkeita vainajia, joiksi tulet sinä,
jos kaikki uskomme sen kuin nyt uskon minä.

Teoistas kiitos, poika Pohjan korea,
mies Suomen, urho Lapin laajain unien;
yön kirkkaan kieltä kertoi silmäs sorea,
mi uskoi maahan kuusten, maahan lumien;
tään kansan tulkki pienin ehkä lienen minä,
mut kiitos siitä, että siihen uskoit sinä.

SUOMEN KANSALLE

(S. Wettenhovi-Aspa).

Sa laulun kansa, korven kansa karu,
maailman pahan riitain tuolla puolen,
sa petäjään, sa pettuleivän taru
täys tyyntä toivoa myös alla huolen:

On aikas tullut. Katso, päivä koittaa!

Sa kansa, jonka muisteloissa päilyi
maailman luominen, sen alkumuna,
Egyptin usko oli se. Se säilyi.
sa hengen voimiin uskoit herjattuna.

On aikas tullut. Katso, päivä koittaa!

Hymyilee sfinksi erämaasta sulle
isäisi pyramiidein pyhää taikaa,
uus valo paistaa maalle siunatulle,
se uhmaa kansoja ja uhmaa aikaa.

On aikas tullut. Katso, päivä koittaa!

Jo kyllin kukkas piili pohjolassa,
se kyllin kyynelistä kastui täällä,
mut mainees nouseva on maailmassa,
sun kantelees on soipa kansain päällä.

On aikas tullut. Katso, päivä koittaa!

ARPAKAPULA AMERIKAAN

(S. Wettenhovi-Aspa).

Veikko, merten yli purjehdit,
Niagaraan dollar-muodit murhaa,
kullan sointu, jolla sammutit
henkes hehkun muun, on turhaa,
turhaa . . .

Lienet hartiakas, suuri mies,
kunnon orja mammonankin siellä,
otsas hiessä leipäs saat kenties
taikka taivaltanet vilpin tiellä.

Syntynyt et konnaks »splendiðiksi»,
heitä »trustit», heitä »bussines»,
sinusta ei lännen lurjuksiksi,
Suomi luottavi sun palauksees.

Tallin tauskin tääll' on kultainen,
tääll' on ruista kyllin hampahilles,
ihmeitä voi aura jokaisen,
maat' on lehmilles ja lampahilles.

Peru isäin, pyhä peltotyö:
tuhat suota ojitettavata —
jos me tahdomme, pois halla-yö
väistyy, karttaa kansaa rikkaampata.

Katso, maa, jok' oli isäisi —
imeneet sen vaikk' on muukalaiset —
sinne lapsillensa laulavi
kuin sen kosket, vielä kotimaiset:

»Suomen mies ja nainen! Pääskykin
kevään aina kotihinsa palaa.
Tullos heti, tullos takaisin
äitis luo, mi ikävöi ja halaa!»

Rahaa jos sull' on, se tänne suo,
täälläkin sun säästyy dollarisi,
tänne mahtuu miljoonat — mut tuo
uudet aatteet uusiin koteihisi!

MARSELJEESI

(Rouget de L'isle)

Lapset synnyinmaan, marssikaamme
päivä koittanut on kunnian!
Hirmuvaltain, vaaraksi maamme,
liput hurmeiset näätte liehuvan.

Vainioilta huudot jo vainon
tänne raikuu raivoisat,
meiltä tappaa he tahtovat
isät, äidit, puolison kainon.
Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

Mitä tahtoo tää valtioiden,
valapattoin palkkalauma tää?
Keitä varten kautta on maiden
kahleraudat kauan tehty nää?
Kansalaiset! Oh, häpeäämme!
Meitä varten on ne vain,
meistä luullahan, ruhtinain
ijät kaikki me rengeiksi jäämme.
Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

Kuinka? Täällä siis vallitseisko
laki laumain ventovierasten?
Rosvot, ryövärit meitä hallitseisko,
löisi maahan nuoren vapauden?
Jumal'auta! Orjainko halpain
meitä tahto taivuttais
ja me itsekö vaivuttais
alle taas tyrannien kalpain?
Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

Vallat, peljätkää, vaviskaatte,
mustat sankarit salamurhien!
Palkan varmaan töistänne saatte,
tohdin taata jo nyt teille sen.
Joka mies sotamies on silloin
teitä vastaan taistelemaan,
uudet nousee helmasta maan,
vaikka vanhat kaatuisi milloin.

Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

Muistakaa, sotaveikot sorjat,
vapaus teitä velvoittaa:
säästäkää nuo ostetut orjat,
heidät pakko vain taistohon saa.
Mutta valtias tuo täys saastaa
ynnä kumppanit nuo Bouillén,
pedot, tiikerit pentuineen,
jotka äitinsä rintoja raastaa . . .
Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

Pyhä rakkaus synnyinmaamme,
nouse, nostata kättä kostavaa!
Vapaus, vapaus varjelkaamme,

on sun alttaris armas isänmaa!
Alla viireimme hengetär voiton
rientäköön kera riemuamaan,
vainolaises nähköhöt vaan
maamme juhlan ja maineemme koiton.
Aseihin ryhtykää!
Riveihin yhtykää!
Eespäin, eespäin! Juoda nyt saa
sortajainsa verta maa.

EINO LEINO

on ennen julkaissut:

I. Alkuperäisiä teoksia.

<i>Maaliskuun lauluja</i>	—: 50
<i>Tarina suuresta tammesta</i> y. m. runoja ..	1: 50
<i>Yökehrääjä. Runoja</i>	2: 50
<i>Sata ja yksi laulua</i>	2: 50
<i>Tuonelan joutsen. Näytelmäruno</i>	1: 25
<i>Ajan aalloilta. Runoja</i>	1: 75
<i>Hiihtäjän virsiä</i>	—: 75
<i>Johan Vilhelm, 3-näyt. näytelmä</i>	2: 50
<i>Sota valosta, 5-näyt. näytelmä</i>	3: 50
<i>Pyhä kevät. Runoja</i>	2: 50
<i>Kivesjärveläiset. Kertomaruno</i>	2: 50
<i>Kangastuksia. Runoja</i>	2: 50
<i>Päiväperhoja. Pieniä tarinoita</i>	2: —
<i>Helkavirsiä I.</i>	2: 50
<i> II.</i>	4: —
<i>Kaunosielu. Kuvaus</i>	1: 75

<i>Simo Hurtta.</i> Runoja Ison vihan ajoilta ..	1: 50
<i>Talvi-yö.</i> Runoja	1: 75
<i>Naamioita, I.</i> Näytelmiä. (Väinämöisen kosinta. — Hiiden miekka. — Pentti Pääkönen. — Lyðian kuningas. — Meiram.) ..	3: 25
<i>Naamioita, II.</i> Näytelmiä. (Melankolia. — Lalli. — Niniven lapset.)	3: —
<i>Naamioita, III.</i> Näytelmiä. (Maunu Tavast. — Simo Hurtta. — Ritari Klaus.)	4: —
<i>Naamioita, IV.</i> Näytelmiä. (Carinus. — Alkibiades)	4: —
<i>Naamioita, V.</i> Näytelmiä. (Tuomas piispa. — Tarquinius Superbus. — Shakkipeli.)	3: 25
<i>Naamioita, VI.</i> Näytelmiä. (Kirkon vihollinen. — Maan parhaat. — Iloitutus. *) ..	3: 50
<i>Päivä Helsingissä.</i> Pilakuva	1: 85
<i>Runokirja.</i> Valikoima laulurunoutta	3: 50
« « « koruk.	4: 75
<i>Tuomas Vitikka</i> }	3: —
<i>Jaana Rönty</i> } Romaaneja routavuosilta	3: —
<i>Olli Suurpää</i> }	3: —
<i>Halla.</i> Runoja	2: 25
<i>Nuori nainen.</i> Neljä kertomusta	2: 50
<i>Työn orja.</i> Romaani	3: 25
<i>Rahan orja.</i> «	3: —
<i>Naisen orja.</i> «	3: 25
<i>Onnen orja.</i> «	3: 25
<i>Tähtitarha.</i> Runoja	3: 25
<i>Seikkailijatar.</i> Novelli	2: —
<i>Painuva päivä.</i> Runoja	2: 50
<i>Pankkiherroja.</i> Kuvaus nykyaikaisesta suomalaisesta liike-elämästä	3: 25

<i>Mesikämmen. Joulutarina vanhoille ja nuorille</i>	2: 50
<i>Musti. Eläintarina</i>	2: 50
<i>Elämän koreus. Runoja</i>	3: 25
<i>Paavo Kontio, Lakit. tohtori. Romaani</i> ..	3: —
<i>Kalevala näyttämöllä. (Alkukuvaelma. — Maailman luominen. — Aino. — Sammon taonta. — Kyllikki. — Lemminkäinen Tuo- nelassa. — Pohjolan häät. — Kullervo. — Sammon ryöstö. — Väinämöisen lähtö. **)</i>	4: 50

II. Suomennoksia.

Topelius: Regina von Emmeritz.

« Kypron prinsessa.

Runeberg: Kuningas Fjalar.

« Nadeschda.

Racine: Phaidra.

Corneille: Ciò.

Schiller: Wilhelm Tell.

Goethe: Iphigeneia Tauriissa.

Maaailman kannel: Valikoima laulurunoutta.

*Dante: Jumalainen näytelmä I—III (Helvetti. —
Kiirastuli. — Paratiisi).*

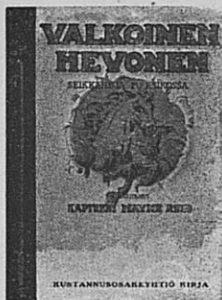
*) Kukin näistä näytelmistä on saatavissa myös erikseen Kustannusosakeyhtiö Kirjan Näytelmäkirjaston numeroina 68, 69 ja 70 à 1: 50.

**) Teos saatavissa myös kolmena eri niteenä, joissa kussakin kolme kuvaelmaa, Kustannusosakeyhtiö Kirjan Näytelmäkirjaston numeroina 78, 79 ja 80 à 1: 75.

Anatole France: Kuningatar Hanhenjalan ravintola.
Tagore: Puutarhuri.
 « Uhrilauluja.

III. Arvostelevia teoksia.

Suomalainen näyttämötaide 19⁹/₄02 2: —
Suomalaisia kirjailijoita. Pikakuvia 4: 25
 « « koruk. 5: 75
Suomalaisen kirjallisuuden historia 1: 75

3: 50

1: 90

4: 25

4: 50

Kustannusosakeyhtiö Kirja

Hinta: 5:—